

TOKIKO EREMUAN HAUR ETA NERABEEN DIAGNOSTIKOAK ETA PLANAK EGITEKO GIDA

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

ONGIZATE, GAZTERIA ETA
ERRONKA DEMOGRAFIKOAREN SAILA

DEPARTAMENTO DE BIENESTAR,
JUVENTUD Y RETO DEMOGRÁFICO

AURKIBIDEA

AURKIBIDEA.....	2
AURKEZPENA.....	3
NORENTZAT ETA ZERTARAKO BALIO DU GIDA HONEK?	4
GIDA HAU NOLA ERABILI?	5
ZERGATIK DA GARRANTZITSUA HAUR ETA NERABEEN TOKIKO DIAGNOSTIKOAK ETA PLANAK SUSTATZEA ? .	6
ZER BEHAR DUT ABIAN JARTZEKO?.....	7
NOLA EGIN HAUR ETA NERABEEI BURUZKO DIAGNOSTIKOA?	10
1. fasea. Diseinua: Nori galdetuko diot? Zer tresnarekin? Noiz?.....	12
2. fasea. Informazioa biltzea: Haur eta nerabeen errealitatearen zer alderdi izan behar ditut kontuan? Nola jasoko dut informazioa?	17
3. fasea. Txosten diagnostikoaren azterketa eta prestaketa. Nola hautatu eta antolatu behar da txostenera bideratzeko informazioa? Nola egin behar da txostena?.....	24
NOLA EGIN HAUR ETA NERABEEN TOKIKO PLANA?	28
1. fasea. Printzipioak, ikuspegiak eta helburuak zein dira? Zer ekarpen egiten dute?.....	30
2. fasea. Jarduketen plangintza Zer jarduketa sartu behar dira HNTpN? Nola ordenatu behar dira?.....	34
3. fasea. Plana idatzi, onartu eta hedatzea, Zer egitura du? Nola onartzen da plana? Nola zabaldu?	38
4. fasea. Jarraipena eta ebaluazioa Nork hartzen du parte? Jarraipena nola egin? Eta HNTpNren amaierako ebaluazioa?	40
DIAGNOSTIKOA ETA PLANA NOLA KOMUNIKATU BEHAR DIRA?.....	45
ZER BALIABIDE INTERESGARRI KONTSULTA DITZAKET?	48
ERANSKINAK.....	51
1. Informazioa biltzeko teknika kuantitatibo eta kualitatiboen teknika nagusiak:.....	51
2. Informazio diagnostikoa biltzeko plangintza-matrizea	52
3. Diagnostikoaren adierazleak dimentsioen eta datu-iturri nagusien arabera.	54
4. Bigarren mailako iturriak kontsultatzeko baliabideak:	56
5. Informazioa biltzeko teknikak ezartzeko ereduak eta adibideak.....	57
5.A Inkesta.....	57
5.B Eztabaida-taldeak.....	58
5.C Elkarriketa.....	59
5.D Tailerrak	59
6. Informazioa biltzeko prozesuetan haur eta nerabeen parte-hartzea sustatzeko baliabide gehigarria...	61

AURKEZPENA

Haur eta nerabeen ongizatea abian jartzen diren politika publikoen menpe dago eta **administrazio publikoen eta herritarren erantzukizuna da** elkarrekin lan egitea hori ahalbidetzen duten giza baldintzak, sozialak eta materialak sortzeko, eta Haurren Eskubideen Hitzarmenak (aurrerantzean, HEH) jasotzen dituen eskubideak erabat betetzea sustatzeko.

Zeregin horretarako ezinbestekoa da udal-politiken papera, haur eta nerabeen garapen osoan eragiteko potentziala dutelako. Horri dagokionez, HEH aplikatzeko neurri orokorreari buruzko 5. Ohar Orokorrak tokiko gobernuei dei egiten die **zaintzarako mekanismo iraunkorrak** ezar ditzaten, Hitzarmena errespetatu ahal izateko eta udalerriko haur eta nerabe guztiei ezartzeko inolako diskriminaziorik gabe.

Horregatik, Eusko Jaurlaritzako Familia eta Haurren Zuzendaritza hainbat proiektu ari da sustatzen Euskal Autonomia Erkidegoan (aurrerantzean, EAE) **tokiko politika eraldatzeko prozesuak sustatzeko**, eta helduen ikuspegian aldaketa eragiteko, gobernantza inklusiboagoa izateko, eragileen arteko koordinazio handiagoa izateko, eta haur eta nerabeentzako erabakiak hartzeko eta ahaldunderako espazio berriak sortzeko.

Euskal Autonomia Erkidegoko 2018-2022 aldirako **familiei laguntzeko erakundearen arteko IV. Planaren** jarduketan barruan dago “haurrek parte hartzeko mekanismoak sortzea” (14. helburua, 86. jarduketa), “familien, haurren eta nerabeen planak eta tokiko mahaiak egitea eta abian jartzea” (17. helburua, 109. jarduketa) eta “tokiko eremuan haur eta nerabeen eta familien egoerari buruzko diagnostikoak egitea” (18. helburua, 113. jarduketa).

Gida honekin EAEko **tokiko gobernuetako arduradun politiko eta tekniko**en eta **lotutako beste erakunde eta eragileen** eskura jarriko da haur eta nerabeen politikak sustatzeko urrats berriak egiten lagunduko duen tresna. Zehatzago, gidak jarraibide zehatzak eskaintzen ditu **haurren eta nerabeentzako tokiko diagnostikoa eta plana egiteko**, haur eta nerabeen tokiko politikan eskubideen zeharkako ikuspegia txertatuta.

Arreta berezia jarri da adinarean, generoaren, dibertsitate funtzionalaren, jatorriaren eta abarren inguruan kolektiboaren aniztasunarekiko sentikorrak diren diagnostikoak eta planak egitea ahalbidetuko duten jarraibideak emateko, haur eta nerabe guztien aniztasunaren, diskriminaziorik ezaren eta aukeraberdintasunaren inguruan **HEHk dituen eskubideak** kontuan hartuta (2. eta 6. art.).

Halaber, haurren parte-hartzea eskubidea (HEHren 12. art.) eta beren bizitzari zein komunitateari eragiten dieten erabakiak partekatzea eta sozializatzea dakarren erantzukizuna dela jakinda, prozesu horiek martxan jartzeko garaian **haurren eta nerabeen parte-hartzearen ikuspegia** txertatzeko aukera desberdinetan jarri da fokua.

NORENTZAT ETA ZERTARAKO BALIO DU GIDA HONEK?

Gida tokiko eremutik haur eta nerabeen aldeko politika publikoak diseinatzen eta ezartzen jarduten duten **arduradun politikoei eta teknikariei** dago zuzenduta batik bat, baina politika horien sustapenarekin lotura duten beste erakunde eta eragile batzuentzat ere lagungarria izan daiteke. Gida honekin Tokiko Gobernuari lagundu nahi zaie tokiko diagnostikoak eta planak modu parte-hartzailean egiten, **udalerriko haur eta nerabeak erdigunean jartzeko**.

Erabilgarria izan daiteke bai lehen aldiz halako diagnostikoak eta planak egin behar dituztenentzat, bai dagoeneko eginda izan eta berrikusi eta hobetu nahi dituztenentzat, berezko baliabideekin edo kanpoko erakunde aditu baten bitartez.

Haur eta nerabeei buruzko tokiko diagnostikoa eta plana egiteko **urrats edo jarduketa nagusiak** modu erraz eta ordenatuan ezagutarazteko xedearekin egin da.

Gainera, tresna eta esperientzia praktikoen jarraibide eta **adibide zehatzak** eskaintzen ditu, eta **inspirazio- zein motibazio-iturri** izan daiteke.

Gida honen helburua Tokiko Gobernuari haur eta nerabeen diagnostikoak eta planak modu parte-hartzailean egiten laguntzea da. Erabilgarria da haur eta nerabeen eskubideak betetzeko konpromisoa duten guztientzat.

Tokiko diagnostikoak eta planak udalerrri bakoitzaren testuinguruak eta idiosinkrasiak eta tokiko erakunde bakoitzaren funtzionamenduak baldintzatutako prozesu bakarrak diren uste osoa dugu. Horregatik, **erabakiak hartzeko** prozesuan arduradun politikoei eta udal-teknikariei laguntzea azpimarratzen da: Zer diagnostiko edo plan mota nahi dut? Zer aukera desberdin baloratu ditzaket? Zer abantaila eta desabantaila ditu aukera bakoitzak? Zer izan behar dut kontuan?

Funtsezkoa da baita ere prozesu parte-hartzaile gisa ulertzea. Gida honetan jasotzen diren jarraibide eta urrats guztiek dute ikuspegi hori, hala, haur eta nerabeen **parte-hartze aktiboa** sustatzeko gakoak eta dinamika zehatzak aurki daitezke, eta baita udaleko sail guztiek eta inguruko beste eragileek parte hartzeko gomendioak ere, guztien jarduerak baitu eragina haur eta nerabeen ongizatean, hein handiagoan edo txikiagoan bada ere.

Hortaz, erraz kudeatzeko baliabidea da eta urrats bakoitzarekin tresna desberdinetarako sarbidea errazten du. Gida pentsatuta dago askotariko beharrak eta baliabideen eskuragarritasuna duten udalentsako erabilgarriak izan daitezen, horregatik askotariko aukerak ditu eta **garapen eta konplexutasun maila** desberdinak dituzten diagnostikoak eta planak egiteko ibilbideak eskaintzen ditu.

GIDA HAU NOLA ERABILI?

Gida hau haur eta nerabeei buruzko diagnostiko bat eta tokiko plan bat egiteko ibilbidea erraz identifikatzeko egituratu da. Gainera, **tamaina txikiko edo handiagoko udalerrientzako eta baliabideentzako orientabide zehatzak jasotzen dira**, udal teknikariek horiek abian jartzea eta prestatzea errazteko.

Hurrengo ataletan puntu hauek ezagutuko dituzu:

- **Zergatik da garrantzitsua haur eta nerabeen tokiko diagnostikoak eta planak sustatzea?** Halako ekimenak sustatzerakoan udalerriak dituen onurak zehatzen ditu.
- **Zer behar dut abian jartzeko?** Lidergoa ezartzeko eta barne-koordinazioa artikulatzeko, eskuragarri dauden baliabideak ustiatzeko eta inguruko beste eragileekin aliantzak sortzeko jarraibideak azaltzen dira.
- **Nola egin haur eta nerabeei buruzko diagnostikoa?** Haur eta nerabeei buruzko diagnostikoa nola diseinatu, informazioa nola bildu, aztertu eta emaitzak aurkeztu erakusten du.
- **Nola egin haur eta nerabeei buruzko plana?** Plan batek zer printzipio, ikuspegi eta helburu izan behar dituen erakusten da, plana osatzen duten jarduerak nola planifikatu, informazioa nola egituratu, onartu, hedatu eta jarraipen- eta ebaluazio-prozesua nola egin.
- **Diagnostikoa eta plana nola komunikatu behar dira?** Herritarren artean diagnostikoa eta plana hedatzeko zer alderdi komunikatibo hedatu eta planifikatu behar diren.
- **Zer baliabide interesgarri kontsulta ditzaket?** Gida honetan aipatutako baliabideen laburpena egingo dugu.
- **Eranskinak.** Informazio gehigarria adibideekin eta ereduekin: plangintzaren matrizea, adierazleak, informazioa biltzeko teknikak, etab.

Gainera, azpiatal hauek sartu ditugu honako hauek azkar identifikatzeko:

Hainbat zeregin egiterakoan kontuan izan beharreko gomendioak eta gakoak.

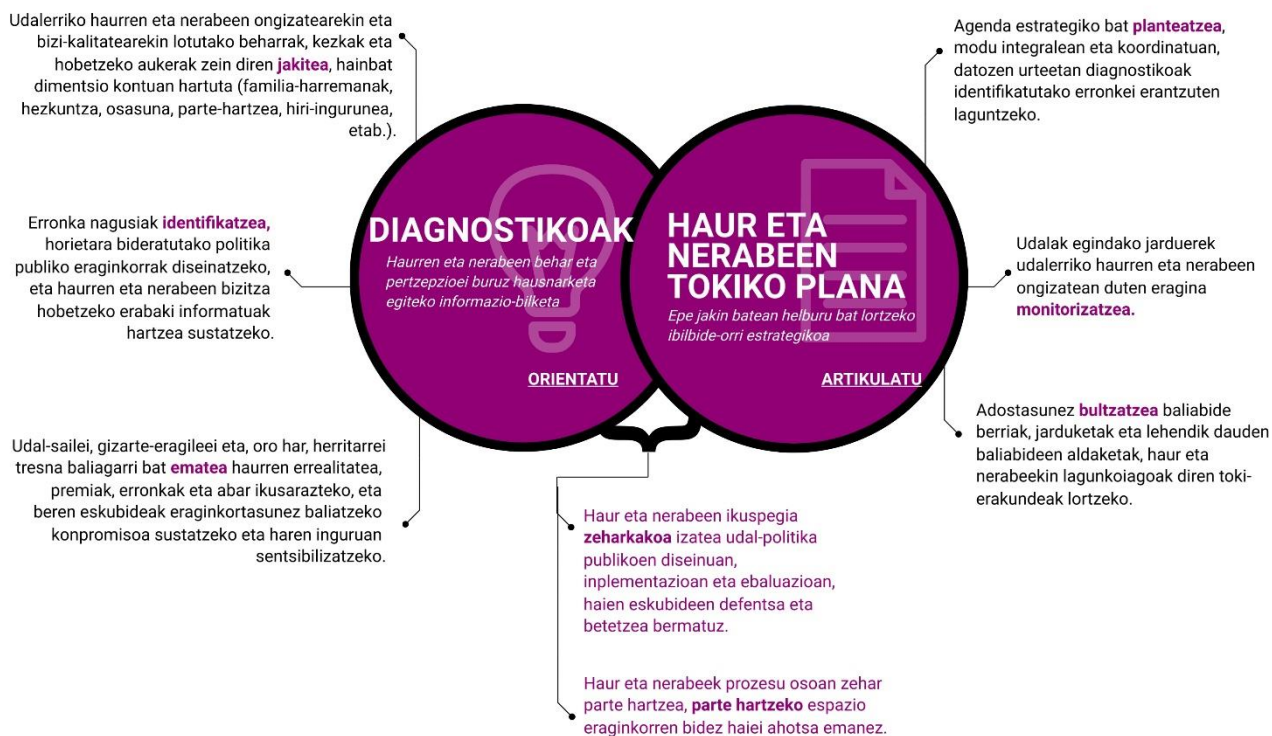
Sakontzeko baliabide osagarrietarako sarbidea, adibide inspiratzaileak, etab.

Oharra: webguneetarako esteken *url* helbideak sartu ditugu, horrek kargatzeko arazoak eman ditzake.

ZERGATIK DA GARRANTZITSUA HAUR ETA NERABEEN TOKIKO DIAGNOSTIKOAK ETA PLANAK SUSTATZEA ?

Tokiko gobernuak haur eta nerabeen eskubideak betetzeko duen konpromisoak **gobernantza-eredua aldatzea** dakar, eta trantsizioa helduarotik udalerriko haur eta nerabeekin hurbilago eta inklusiboago dagoen ikuspegi batera. Haur eta nerabeen tokiko diagnostikoak eta planak dira udalerriko haur eta nerabeen ongizatean esku hartzeko eta ongizatea hobetzeko ekintzak **bideratzeko eta artikulatzeko** aukera ematen duten tresnak.

Zehatzago, horien bitartez honako hau lor daiteke:

ZER BEHAR DUT ABIAN JARTZEKO?

Haurren eta nerabeen tokiko diagnostikoak eta planak abian jartzeko, lidergo argia eta barne-koordinazio ona behar dira, eskura dauden baliabideak aztertu behar dira, prozesuak aukeretara egokitzen direla ziurtatzeko, eta inguruko hainbat eragilerekin aliantzak egin behar dira.

LIDERGOA EZARTZEA ETA BARNEKO ARTIKULAZIOA GAUZATZEA:

Partekatutako lidergoaren bitartez soilik ezar daitezke zeharka tokiko erakunde osoan haur eta nerabeentzako politikak. Horregatik, prozesu horiek abian jarri aurretik, lehenik eta behin, beharrezkoa da lidergoa beregain hartuko duen taldea zehaztu eta aukeratzea, prozesuaren fase guztiak arrakastaz garatzeko.

Udalerri txikietan, errazagoa da alkatetzatik sustatzea. Udalerri ertain eta handietan, udal-egitura konplexuagoa da, eta komeni da lidergo hori udal barruan haur eta nerabeen arloan ibilbiderik handiena duen edo haur eta nerabeei zuzendutako proiektuak, ekintzak eta programa enblematikoak kudeatu dituen sailak hartzea (ohikoa da irizpide horiek hezkuntza, gizarte-ekintza, euskara, kultura eta gazteria sailak betetzea). Halaber, interesgarria izan daiteke hainbat arloren artean partekatutako lidergo-formulak aztertzea.

Lidergoa edo sustapena sail batek hartzen badu ere bere gain, ezinbestekoa da gainerako udal-arloen inplikazioa izatea. Kontuan izan behar da sail guztien jarduerak izan dezakeela eragina haur eta nerabeen ongizatean, hein handi edo txikiagoan. Politika horiek zeharkakoak egiteko udaleko sail guztiek kontuan hartu behar dute hainbat arlotan hartutako erabakiek eragina izan dezaketela haur eta nerabeengan eta inpaktu negatiboak ekidin behar dituzte. Horregatik, komeni da aldizkako topaketak antolatu eta sistematizatzea, ahalik eta sail gehienek parte har dezaten, informazioa trukatzeko, sinergiak aprobetxatzeko eta **ikuspegi kolaboratibotik lantzeko** (esaterako, udal-sailen edo antzekoen artean koordinaziorako mahaia eratu daiteke).

Nolanahi ere, prozesua gidatzen duen udaleko saila edo egitura edozein dela ere, komeni da proiektuak **udal-erakundeko gobernu-talde osoaren babesaz izatea**. Gainera, hauteskunde-zikloak eta gobernu-aldaketak gorabehera, haur eta nerabeen eskubideen ikuspegia eta udalerriko haur eta nerabe guztientzako ingurune babeslea bermatu behar dira.

- ✓ Beharrezkoa bada, eraginkortasun handiagoa izateko, talde eragile txikiagoa ere sor daiteke, haur eta nerabeekin zuzeneko lotura duten jarduerak egiten dituzten udal-sailetako ordezkariekin eratutako mahaiarekin, maizago elkartzeko eta prozesuaren jarraipena egiteko.
- ✓ Gomendagarria da haur eta nerabeen politikekin loturarik handiena duten sailak prozesuaren hasieratik sartzea, eta pixkanaka gainerakoak batzen joatea.
- ✓ Koordinazio Mahai horiek abian jartzeko prozesua arakatzeko, *Tokiko eremuan haur eta nerabeen koordinaziorako espazioak ezartzeko gida* kontsulta daiteke: **ESTEKA**

AURREKO ESPERIENTZIAK ETA ESKURAGARRI DAUDEN BALIABIDEAK AZTERTZEA:

Sarri, prozesu horiek **ez dira hutsetik hasten**, ziurrenik udaleko hainbat sailek une desberdinetan programak, ikerketak eta proiektuak abian jarri dituztelako, eta posible delako horietatik ikastea. Horregatik, prestaketa fase honetan, komenigarria da azken urteetan haur eta nerabeekin lotuta egin diren edo horiekin lotura izan dezaketen jarduera adierazgarrienak identifikatzea: Haur eta nerabeen iritzia ezagutzeko ikerketarik egin al da uneren batean? Zer nola jarduerak daude haur eta nerabeei bideratuta? Haur eta nerabeen parte hartzea sustatzen duten jarduerak al daude? Zein arduratzen da horiez eta zer laguntza izan ditu horiek garatzeko? Adibidez: Pertzepzioaren ikerketak edo haur eta nerabeei egindako inkestak, Eskolako Tokiko agenda 2030, Tokiko Kirol Plana, Tokiko Gazteria Plana, kontsulta-prozesuak edo haur eta nerabeekin egiteko jarduera zehatzak (azaroak 20), etab.

Aurreko jarduera horien berri izanda, egin nahi diren diagnostiko- eta plangintza-prozesuetarako erabilgarriak diren baliabideak, kontaktuak eta tresnak identifika daitezke.

Gainera, oso garrantzitsua da lidergoa hartzen duen sailak edo sailek prozesu horiek garatzeko dituzten **giza baliabideak eta baliabide materialak identifikatzea eta kuantifikatzea**, elkarren artean lotuta dauden mota askotako ekintzen kopuru handia baitute: informazioa jaso eta sistematizatzekoak, plangintza egitekoak, dinamizatzekoak, etab. Azterketa hori lagungarria izan daiteke ekintzak udaleko langileek beren gain hartuko dituzten edo ekintza guztiak edo batzuk garatzeko kanpoko aholkularitza espezializatu baten laguntza kontratatuko den erabakitzeke.

- ✓ Udalerrriak **Haur eta Nerabeek Parte Hartzeko Organoa (HNPO) edo haur eta nerabeen parte-hartzea sustatzen duten beste espazioak** baditu, funtsezkoa da zer ekimen landu diren eta espazio horietan parte hartu duten haur eta nerabeen ikuspegia zein izan den jakitea.
- ✓ Udalerrriak haur eta nerabeentzat zer plan, programa eta jarduketa egiten dituen identifikatzea ere oso erabilgarria da haur eta nerabeen errealitateari buruzko informazioa **diagnostikoa** egiteko prozesuan sartzeko.
- ✓ Prozesu horiek garatzeko kanpoko laguntza jasotzen den edo ez gorabehera, komeni da arduradun politikoei eta udaleko teknikariei **rol aktiboa** izatea prozesu osoan zehar, funtsezko ikuspegiak barneratzen direla eta etorkizuneko jasangarritasuna bermatzen dela ziurtatzeko.

INGURUKO ERAGILEEKIN ALIANTZAK SORTZEA:

Barne-mailan koordinazioa artikulatzeaz gain, interesgarria da prozesu horietan lankidetzan aritu daitezkeen **inguruko erakundeak eta eragile sozialak** identifikatzea, hala nola ikastetxeak, aisialdiko taldeak, elkarteak, sektore pribatua, beste erakunde batzuk, etab. Erakunde horiek hainbat ekintza garatzea errazteko **aliantzak** sor ditzakete. Esaterako, ikastetxeen laguntza izan daiteke inkesta bat egiteko eta haur eta nerabe askorengana iristeko; aisialdirako taldeekin eztabaida-taldeak eratzeke; gizarte-erakundeekin profesionalek ase gabeko behar batzuei zer irtenbide eman erabakitzeke duten ikuspegia jasotzeko, eta abar.

Gainera, haur eta nerabeentzako politika publikoen sustapenean ibilbiderik handiena duten udalerrien kasuan, erlazio horiek **eragile sozialen mahaia**ren bitartez formalizatzeko aukera balora daiteke, eta inguruko erakunde esanguratsuenetako batzuei eta udalarekin aliantzak dituztenei edo aliantzak izatea egokia direnei parte hartzeko gonbita egin. Mahaia aldizka bildu daiteke haur eta nerabeen aldeko jarduerari buruzko informazioa trukatzeko, eta, horretarako, identifikatzen doazen kezka komunekin bat egiten duten gai zehatzak jorratzea adostu daiteke.

- ✓ Zure udalerriak ez badu ibilbide handirik haur eta nerabeekin lan egiten duten erakunde sozialen espazio kolaboratzaileen instituzionalizazioan, hobe da hasieran ahaleginak **aliantzak sortzea** bideratzea ikastetxeekin, familiekin lan egiten duten elkarteekin, aisialdirako elkarteekin, kirol taldeekin, eta abar.
- ✓ Ez da ahaztu behar **beste udalerri batzuek** antzeko esperientzia izan dutela edo izaten ari direla. Udalerri horiekin harremana oso baliagarria izan daiteke ikasketak trukatzeko, zalantzak, lorpenak, etab.

HAUR ETA NERABEEN ESKUBIDEAK SUSTATZEN DITUZTEN UDALERRIEN SAREAK

Haurrekin Adiskidetsuak diren Hiriak
<https://ciudadesamigas.org/>

HaurEkin
<https://www.haurrenhiria.eus/>

Gaztematika
<https://www.gipuzkoa.eus/es/web/gazteria/gaztematika>

Oinherri
<http://herrihezitzailea.eus/>

NOLA EGIN HAUR ETA NERABEEI BURUZKO DIAGNOSTIKOA?

Diagnostikoa egiteko egin beharreko urratsak **3 fase eta 7 urratsetan** multzoka daitezke:

Jardun aurretik, udalerriko haur eta nerabeen errealitatea zein den ezagutu behar da. Atal honek udaleko teknikariek haur eta nerabeei buruzko diagnostikoa berezko baliabideekin egiteko jarraibide zehatzak eskaintzen ditu. Kanpoko kontratazioak egitea beharrezkoa den kasuetan, orri hauek ere inspirazio eta orientazio gisa lagungarriak izan daitezke, diagnostikoa egiteko prozesua zehazteko eta kontratazio-prozesuan islatzeko.

Udalerri bakoitzaren tamaina, baliabideak eta izaera edozein direla ere, diagnostikoa egiterakoan, haur eta nerabeen behar eta pertzepzioei buruzko informazioa gogoeta modura jasotzen da, **bizitza-kalitatea hobetzeko**.

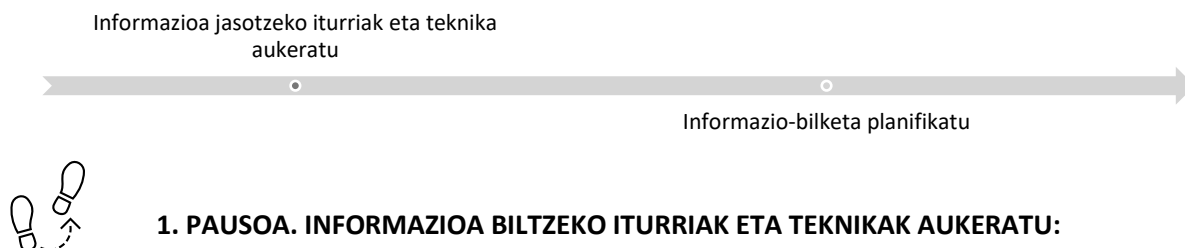
Diagnostiko mota desberdinak daude. Batzuek **alderdi zehatzetan** jartzen dute fokua eta, esaterako, haur eta nerabeek egiten duten kirolean sakontzen dute; eragiten dieten pobrezia mailan; nerabezaroko berdintasun-erlazioetan, etab. Beste diagnostiko batzuek, aldiz, izaera osoagoa dute eta haur eta nerabeen bizitza-kalitateari eragiten dioten **dimentsio guztiei** buruzko informazioa bilatzen dute. HEHn ezarrita dauden haur eta nerabeen eskubideei egiten diete erreferentzia: familia, osasuna, pobrezia eta gizarte-bazterkeria, kirola, kultura, aisialdia eta denbora libre, mugikortasuna, hirigintza, parte-hartzea, etab.

Haur eta nerabeen zeharkako ikuspegitik tokiko planari laguntza egokia eman ahal izateko, beharrezkoa da diagnostikoak **dimentsio asko izatea**. Alde horretatik, gida hori erabilgarria izan daiteke baita beste diagnostiko mota bat egin nahi dutenentzat ere, deskribatzen diren urrats gehienak komunak baitira.

Egiten dugun pauso bakoitzeko, aukera asko zabalduko zaizkigu eta aukeratzen joateko aukera izango dugu. Aukera batzuek konplexutasun eta ardura handiagoa dakarte, baina gure lehenengo aldia bada, errazago beste batzuen alde ere egin dezakegu. Urrats bakoitzean ondo aukeratzeko, garrantzitsua da kontuan izatea zein baliabide ditugun, gure aurretiazko esperientzia, gure aliantzen indarra, etab.

1. fasea. Diseinua: Nori galdetuko diot? Zer tresnarekin? Noiz?

2 urrats egin behar dira diagnostikoa DISEINATZEKO:

Lehenik eta behin, datuak ateratzeko bi iturri mota bereizi behar dira eta beharrezkoa izango da horietara jotzea osagarri gisa:

- **Eskuragarri dauden datu-iturriak (bigarren mailako datuak)** dira diagnostikoa ez den beste helburu baterako aurretik jaso diren datuak, baina fidagarriak eta egokiak direnak: arloetako jardueren memoriak; estatistika-operazioak; beste lurralde bateko ikerketak eta txostenak.
- **Datu berriak (lehen mailako iturriak) lortzeko zuzeneko kontsultak** dira lehen eskuko informazioa eman dezaketenak, beste inork iragazi edo interpretatu ez dituenak. Iturri horiek kontsultatzeko diagnostikorako bereziki diseinatutako teknikak erabiliko dira, hala nola inkestak, elkarrizketak edo eztabaida-taldeak, eta hainbat helbururekin eta interes-talderekin aplikatu ahal izango dira.

Lehen eta bigarren mailako iturriak. Abantailak eta desabantailak.		
	Abantailak	Desabantailak
Eskuragarri dauden datuak	- Denbora gutxiago kontsumitzen dute eta datuak lortzeko aukera gehiago daude. - Batzuetan, lehen mailako iturrien bidez nekez lor daitekeen informazioa eskaintzen dute.	- Zehaztugabeak izan daitezke edo partzialki erantzun diagnostikoaren helburuei. - Eguneratu gabeko datuak izan daitezke edo ikerketaren muga geografikoa islatzen ez dutenak.
Datu berriak	- Zer aldagai neurtu eta nori zuzendu fidagarritasun eta zehaztasun handiagoarekin zehazteko aukera ematen dute. - Datu eguneratuak eskaintzen dituzte eta denbora-aldagaien artean alderaketak egiteko aukera ematen dute.	Denboraren eta baliabideen kontsumo handiagoa dakarte.

Informazioa biltzeko teknikak udalerrian **lankidetzan aritzen diren pertsonen eta kolektiboen** zuzenduta daude, haur eta nerabeen beharrak zein diren jakiteko eta udaleko jarduerarekin lotura duten arloetan hobetzeko aukerak identifikatzeko (familia, osasuna, pobrezia eta gizarte-bazterkeria, kirola, kultura, aisialdia eta denbora libre, mugikortasuna, hirigintza, parte-hartzea, etab.).

Jarraian, diagnostikoa egiteko esparruan kontsulta daitezkeen interes taldeen arteko erlazioa aurkeztuko dugu, eta beltzez nabarmenduko ditugu edozein udalerrirentzat lehentasunezkoak diren espazioak: **HPEak, ikastetxeetako ikasleak, haur eta nerabeen jarduketak egiten dituzten politikariak eta udal-teknikariak, haur eta nerabeekin lan egiten duten erakundeetako erabiltzaileak eta arduradunak, etab.,**

Kontuan hartu behar da udalerritik txikieta informazioa biltzeko iturriak mugatuagoak direla; horregatik, hobe da **zuzenean udal-arduradunei, haur eta nerabeei eta tokiko eragileei (bizilagunen elkarteak eta tokiko elkarteak, etab.) kontsultatzea**. Gainera, haur eta nerabeak udalerriko garapenean inplikatzeko onuragarria da herritarrek finkatzeko prozesurako.

Nori kontsultatu?	Non?	Zertarako?
Haurrak eta nerabeak	Haur eta nerabeek parte hartzeko organoak: Ikastetxeak; - Kirol-taldeak; - Aisialdiko elkarteak; - Haur eta nerabeei zuzendutako udal-zentroak eta -espazioak; - Udal-liburutegiak; - Eta abar.	Haur eta nerabeek gai hauen gainean duten pertzepzioa biltzea: - Hiri eremua nola baloratzen duten, aisialdia eta denbora libre, etab. - Udal-ekipamenduak nola erabiltzen dituzten; - Hainbat arlotan duten parte-hartzea, hala nola familian, eskolan, udalean; - Ongizatearen gainean duten pertzepzioa; - Hainbat arlotan hautemandako pertzepzioa: eskola, familia, kirol-zentroak, kaleak eta parkeak, etab. - Erabiltzen dituzten azpiegitura publikoen irisgarritasuna, haiei zuzendutako jardueren genero-ikuspegia (kirola/kultua, etab.). - Eta abar.
Tokiko Gobernua	Ordezkaritza politikoa: Udal-teknikariak; - Udalerritik mankomunatueta teknika; - Eta abar.	Honi buruzko informazioa jasotzea: - Udal-errola, haur eta nerabeen kargura dauden familientzako diru-laguntzak; gizarte-zerbitzuen espedienteak, udalerritik haurrei bideratzen dien aurrekontua, etab. - Haur eta nerabeei edo haien familiei bideratutako jardueren, programen, baliabideen edo zerbitzuen datuak eta erabiltzaileei buruzko informazioa (generoaren arabera, adina, dibertsitate funtzionala, jaiotzea, etab.);

Nori kontsultatu?	Non?	Zertarako?
		- Haur eta nerabeentzako udal-baliabideen eta -zerbitzuen estaldura maila, eskariaren arabera; - Udal-arloek haur eta nerabeen eta haien familien beharrei, kezkei, joerei eta aurreikuspenei buruz egiten duten balorazioa jasotzea; Eta abar.
Eragile sozialak	Ikasleen Guraso Elkarteak; - Bizilagunen elkarteak; - Hainbat arlotako tokiko elkarteak (kulturalak, kirolekoak, auzokoak, etab.); - Herritarrek parte hartzeko organoak; - Eta abar.	Eragile sozialek gai hauen gainean duten pertzepzioa biltzea: - Familiarik zaurgarrienek jasotzen duten babes eta arreta nola baloratu duten (guraso bakarrekoei, desgaitasun funtzionala duten haur eta nerabeak dituztenek, pobrezia-arriskuan edo -egoeran dauden familiek, immigranteek, etab.); - Haur eta nerabeak dituzten familientzat dauden udaleko gizarte zerbitzuekin herritarrek duten gogobetetzea; - Ondasun eta zerbitzuetara sarbide eraginkorra eta parekidea izatearekin lotutako beharrak (etxebizitza, laguntzak, kontziliazioa, etab.). - Eta abar.
Adituak	Hainbat arlotan haur eta nerabeekin lan egiten duten erakundeak; - Unibertsitateak eta ikastetxeak; - Herri-administrazioarentzako zerbitzu-hornitzaileak (haurrak eta nerabeak zaintzeko zerbitzuak); - Eta abar.	Honi buruzko informazioa jasotzea: - Udalerriko haur eta nerabeen hainbat arlotako behar eta eskubideei modu negatiboan eragiten dieten ahultasunak eta mehatxuak identifikatzea; - Udalerrian eta/edo inguruan dauden indarguneak eta aukerak identifikatzea, behar eta eskubide horiei erantzun hobea emateko; - Haur eta nerabeek eta/edo familiek aipatutako alderdi zehatz batzuetan sakontzea; - Eta abar.

- ✓ Ez da koherentea HEHk sustatzen dituen printzipioekin haur eta nerabeen errealitatea aztertzea, diagnostikoa zuzentzen zaien pertsona protagonisten ahotsa kontuan hartu gabe. Horregatik, haien parte-hartze **zuzena** (inkestak bidez, talde fokalen bidez, tailerren bidez, etab.) edo **zeharkakoa** sustatu behar da (ikastetxeen bidez, aisialdiko elkarte bidez, etab.).
- ✓ Funtsezkoa da normalean ikusezina diren edo espazio parte-hartzaileetara iristeko zailtasunak dituzten kolektiboak kontsultatzea, hala nola **haurrek eta nerabeek dituzten immigranteen familiei, guraso bakarrekoei, desgaitasun funtzionala duten haur eta nerabeei, behar bereziak dituzten haur eta nerabeei, etab.**
- ✓ Udalerriak **HNPO** badu, prozesu osoan zehar esku hartu beharko du.
- ✓ Haur eta nerabeekin batera, **familiek** eta **eragile sozialek** ere ondo ezagutzen dute haur eta nerabeen errealitatea. Horregatik, komeni da familien, aisialdirako taldeen, kirol-taldeen, gizarte-langileen eta abarren parte-hartzea izatea, inkestak, elkarriketa, eztabaida-taldeen eta abarren bitartez.

Bigarrenik, kontsulta hau egiteko informazioa biltzeko teknika kuantitatiboak edo kualitatiboak erabili daitezke, nahiz eta komeni den bietara jotzea osagarri gisa:

- **Teknika kuantitatiboak** dira aurretik ezarritako hainbat aldagai estatistikoki neurtzea xede dutenak, horretarako, datuak kuantifikatu eta emaitzak orokortu egiten dira. Teknika horien barruan daude inkestak.

- **Teknika kualitatiboak** dira ideiekin, pentsamenduekin eta kontsultatutako pertsonen pertzepzioarekin lotutako interpretaziozko informazioa bilatzen dutenak eta orokortu ezin daitezkeenak. Horien artean daude eztabaida-taldeak eta elkarrizketak.

Teknika kuantitatiboak eta kualitatiboak. Abantailak eta desabantailak.			
	Abantailak	Desabantailak	Teknika nagusiak
Teknika kuantitatiboak	- Herritarren sektore handi baten askotariko informazioa lortzeko aukera ematen dute. - Fidagarria denez, emaitzak beste erakunde eta ikertzaile batzuek erabil ditzakete. - Emaitzak orokortu egin daitezke.	- Datu-bilketak denbora eta baliabide gehiago eskatzen ditu. - Herritarren sektore jakin batera heldu eta orokortu ezin diren emaitzak aurkezterako garaian zailtasunak egon daitezke. - Ateratako informazioa lortutako emaitzen egiazkotasunak baldintzatzen du.	 INKESTA <i>Haur eta nerabeen lagin adierazle baten pertzepzioa ezagutzeko</i> ESTATISTIKEN BERRIKUSPENA <i>Jasotako informazioa osatzeko</i>
Teknika kualitatiboak	- Denboraren eta baliabideen ekonomia. - Malguak dira eta hainbat alderditan sakontzeko aukera ematen dute. - Askotariko ezaugarriak eta heterogeneoak dituzten taldeen edo pertsonen iritzia jasotzeko aukera ematen dute.	- Jasotako informazioa ezin da orokortu. - Taldea gidatzen duen pertsonak edo parte-hartzaileek beraiek informazioa interpretatzerakoan joera markatu dezakete. - Aurkikuntzak berresten dituzten beste ikerketa-teknika batzuekin osatu behar da.	 ELKARRIZKETAK <i>Alderdi jakin batzuetan sakontzeko</i> EZTABAIDA TALDEAK <i>Gogoeta kolektiboaren informazioa jasotzeko</i> TAILERRAK <i>Alderaketa zabalaren informazioa jasotzeko</i> DOKUMENTUEN BERRIKUSKETA <i>Azterketa aberasteko</i>

Komeni da informazioa triangulatzea eta estaldura handiagoa bermatzea ahalbidetzen duten **iturriak eta teknikak uztartzea**, jakin nahi diren errealitatearen dimentsio edo alderdi guztiei dagokienez. Horretarako ikuspegi desberdinak uztartu eta faktore hauek hartu behar dira kontuan: interes-talde batzuetara sartzeko erraztasuna edo zailtasuna; kontsulta egiteko dagoen denbora; udalerrian haurren eta nerabeen parte hartzearen errotzea; eskuragarri dauden baliabide materialak eta giza baliabideak, etab. Esaterako, haur eta nerabe gutxi dauden udalerrri batean nahikoa izan daiteke eztabaida talde bat edo tailer bat sortzea, haur eta nerabe asko dauden udalerrri batean, berriz, egokiagoa da inkesta bat egitea.

- ✓ Erabili beharreko iturriak eta teknikak aukeratzerako garaian, eskuragarri dauden baliabideen eta laguntzeko eta/edo babesteko balio duten balizko aliantzen **aurretiazko azterketa** presente izan behar da.
- ✓ Hainbat teknika aplikatzeko beste batzuetarako (esaterako, elkarrizketa) baino ezagutza **espezializatuagoak** (esaterako, inkesta) behar dira.
- ✓ Ezinbestekoa da haur eta nerabeei **zuzenean** galdetzea, haien errealitatearen gaineko ikuspegia ez dadin erabat helduen ikuspegitik bideratua egon.

- ✓ Kotsultak hainbat interes talderen ikuspegia duenean, azterketa **aberastu** egiten da.
- ✓ Ikerketa-tekniketan gehiago sakontzeko, *Ikerketa Soziologikoen Zentroaren (ISZ) metodologia-koadernoak kontsulta ditzakezu:*
https://www.cis.es/cis/opencm/ES/3_publicaciones/coleccion/es/metodologicos.jsp
- ✓ **1. eranskinean** kontsulta dezakezu noiz den erabilgarria teknika bat edo bestea erabiltzea, baita abantailak eta desabantailak ere.

2. PAUSOA. INFORMAZIO BILKETA PLANIFIKATZEA:

Teknikak aukeratu ondoren, informazioa biltzeko estrategia planifikatzeko eta egutegia egiteko unea izango da: Informazio-bilketak zenbat iraun beharko luke?

Erabilitako denbora aldagai askoren menpe dago: aukeratutako teknikak, eskuragarri dauden baliabideak, aurretiazko esperientzia, udalerrriaren tamaina, kontaktuen sarea, inguruko eragileekin komunikazio-bide errazak izatea, etab.

Ez da komeni informazioa biltzeko denbora gehiegi luzatzea, baina jasotako datuak bideratzeko eta prozesu parte-hartzaileak behar dituen erritmoak errespetatzeko denbora nahikoa dagoela bermatu behar da. Komeni da informazioa biltzekoaldiak **hilabete bat eta lau hilabete** bitarteko iraupena izatea, baina luzatu daiteke aurreikusi ez diren arrazoiak direla eta.

Udalerrriaren tamaina gorabehera, komeni da **plangintzaren matrizeetako** batean egin behar diren jarduketak zehaztea, modu eraginkorrean koordinatzeko eta erlazioa sortzeko:

- Zer iturri eta teknika erabiliko diren.
- Zer interes talde kontsultatuko diren.
- Zer helburu bete behar diren.
- Zer ekintza egingo diren.
- Ekintza bakoitza noiz egingo den.

Jarraian, adibide bat erakutsiko dugu:

PLANGINTZAREN MATRIZEA				
Zer iturri eta teknika erabiliko diren	Zer interes talde kontsultatuko diren.	Zer helburu bete behar diren.	Zer ekintza egingo diren.	Ekintza bakoitza noiz egingo den.
Eskuragarri dauden datuak berrikustea	Ez dagokio	Oinarrizko adierazleei buruzko datu kuantitatiboak biltzea askotariko dimentsioetarako.	- Egutegia egitea. - Udaleko sailei jardueren memoriak eskatzea. - Udal-errola kontsultatzea. - Arakatzeko eta kontsulta espezifikoak egitea EUSTATen, EINen, etab. - Beste batzuk.	2022ko urtarrila
Galdetegia	Udalerriko haur eta nerabeak	Haur eta nerabeek ongizatearen gainean duten pertzepzioa eta	- Egutegia egitea. - Inkestaren diseinua.	2022ko otsaila

PLANGINTZAREN MATRIZEA				
Zer iturri eta teknika erabiliko diren	Zer interes talde kontsultatuko diren.	Zer helburu bete behar diren.	Zer ekintza egingo diren.	Ekintza bakoitza noiz egingo den.
		hainbat arlorekiko duten gogobetetzea ezagutzea.	- Ekimena ikastetxeei aurkeztea eta lankidetzan aritzeko eskaera egitea. - Inkestak jasotzea.	

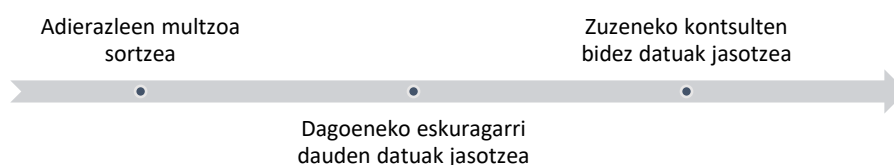
- ✓ Garrantzitsua da informazioa biltzeko egutegia bat etortzea haur eta nerabeen **ikasturtearekin**. Esaterako, oporrak garai txarra izan daitezke ikastetxeen bitartez inkesta egiteko, baina une egokia beste eragileekin tailer bat egiteko.
- ✓ Interesgarria izaten da udalerrian **dauden** topaguneak aprobetxatzea (liburutegiak, haurrentzako guneak, gazteentzako zentroak, kiroldegiak, etab.), zabalkundea errazteko eta eztabaida-taldeetan edo tailerretan parte hartzeko.
- ✓ Komeni da informatzaileei **aurretik jakinaraztea** informazioa biltzeko prozesua abian dagoela eta ekimena sozializatzea.
- ✓ Komenigarria da ahal den heinean, datu kuantitatiboen bilketa kualitatiboaren aurretik egitea. Hala, kontsultatutako pertsonei eskatu ahal izango diezu aurkitutako datuak **interpretatzen laguntzeko**.

- ✓ **2. eranskinean**, diagnostikorako informazioa jasotzeko plangintza-matrizearen adibide argiago ageri da.

2. fasea. Informazioa biltzea: Haur eta nerabeen errealitatearen zer alderdi izan behar ditut kontuan? Nola jasoko dut informazioa?

INFORMAZIOA JASOTZEKO 3 urrats egin behar dira:

1. PAUSOA. ADIERAZLEEN MULTZOA SORTZEA:

Esan dugun moduan, xedea haur eta nerabeen tokiko plana orientatzea bada, egitea komeni den diagnostiko mota dimentsio anitzeko diagnostikoa da, haur eta nerabeen bizitza-kalitateari eragiten dioten arlo guztiei buruzko datuak lortzeko.

Arlo edo **dimentsio** horiek dira gero diagnostikoaren eduki nagusia egituratuko dutenak eta datuak multzokatzen lagunduko dutenak. Horregatik da interesgarria hasieratik definitzea.

Goiko eskema adibide argia da eta erreferentzia gisa har daiteke. Gainera, nazioarteko organismoek proposatutako hainbat eredutatik sortua da (Haurren Eskubideen Hitzarmena, Garapen Jasangarrirako Helburuak, etab.). Gainera, bat dator haurren eskubideen esparruko 5 helburuekin eta GJHetan oinarritutako 17 osagarriekin. Halaber, UNICEFen Haurrekin Adiskidetsuak diren Hiriak (HAH) programaren GJHein artikulatuta dago.

Esperientzia gutxi edo baliabide mugatuak dituzten udalerriek zailtasunak izan ditzakete haur eta nerabeen bizitza-kalitateari eragiten dioten dimentsio guztiei buruzko informazioa lortzeko. Horregatik, gomendagarria da **dimentsio bakoitzaren gaineko informazioa pixkanaka biltzen hastea**, eta esperientzia lortu ahala, guztien informazioa lortzen saiatzea.

Adierazlea planaren garapena deskribatzeko, alderatzeko, azaltzeko eta aurreikusteko aukera ematen duen neurria da.

Adierazlea balekoa izan dadin, informazio fidagarria, ulergarria eta denboran zehar alderagarria eman behar du.

Datuen bilketa mugatzeko eta inbertsioa eskuragarri dauden baliabideekin proportzionala izateko, komeni da aurretik ezagutu nahi den errealitatearen alderdirik adierazgarrienei erreferentzia egiten dioten eta modu argian deskribatzeko erabilgarriak diren **adierazleen multzoa** sortzea. Hala, bilaketa datu horietara bideratu ahal izango duzu eta ez beste batzuetara.

Gainera, informazio kuantitatibo horrek aukera emango du aurrerago tokiko gobernuak haur eta nerabeen tokiko planaren ezarpenean egindako aurrerapausoak eta lorpenak neurtzeko. Hala ere, gogorarazi behar da diagnostikoak informazio kuantitatiboa eta kualitatiboa izatea komeni dela.

Hurrengo taulak multzo horren parte izan daitezkeen adierazle batzuen erreferentzia orientagarria eskaintzen du adibide gisa, eta osasunaren, hezkuntzaren, familiaren eta familiako erlazioen dimentsioarekin duten lotura azaltzen du.

ADIERAZLE MULTZOA		
Dimentsioa	Zergatik da garrantzitsua dimentsio hori?	Zer adierazle formula ditzaket?
OSASUNA (3. GJH. Osasuna eta Ongizatea)	Haur eta nerabeen osasuna nolakoa den jakiteko, ohitura osasuntsua dituzten jakiteko, buruko osasuna, etab.	- Obesitatea duten 2 eta 17 urte arteko haurren eta nerabeen proportzioa. - Haurren eta nerabeen buruko osasunari arreta eskaintzeko programen kopurua. - Haur eta nerabeek ohitura osasungarriak hartzea sustatzen duten eta oztopatzen duten faktoreak. - Eta abar.
HEZKUNTZA (4. GJH. Kalitatezko hezkuntza)	Udalerriko eskola-adinean dauden haur eta nerabeen ezaugarriak ezagutzeko, hezkuntza-sistemara noiz sartzen diren eta zenbat egoten diren jakiteko, eskola-errendimendua, euskararen maila, etab.	- Hezkuntza-zikloaren arabera ikastetxeetan matrikulatutako ikasleak, 0-3 urtekoak barne. - Ikasgelako parte-hartzearekin gogobeteta dauden haur eta nerabeen proportzioa.

ADIERAZLE MULTZOA		
Dimentsioa	Zergatik da garrantzitsua dimentsio hori?	Zer adierazle formula ditzaket?
FAMILIA ETA FAMILIA HARREMANAK (11. GJH. Hiri eta komunitate jasangarriak)	Haur eta nerabeen kargura dauden familiak nolakoak diren jakiteko, familia-erlazioak, zenbat denbora ematen duten haur eta nerabeek familian, etab.	- Eskola-eremuan haur eta nerabeen parte-hartzea sustatu eta oztopatzen duten faktoreak. - Eta abar. - Familia nuklearren pisua, gurasobakarrekoea, ugariena, berreraikitakoea, adopziozkoena, harrera-familiena, etab. - Familian igarotzen duten denborarekin gogobeteta dauden haur eta nerabeen proportzioa. - Kontziliazioa sustatu eta zailtzen duten faktoreak, eta haur eta nerabeen zaintzak etxean. - Eta abar.

- ✓ Adierazleei buruz gehiago jakiteko, UNICEFen dokumentu hau kontsulta dezakezu: *Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenetik aplikagarriak diren udal-adierazleak*.
<https://ciudadesamigas.org/wp-content/uploads/2006/01/Indicadores Municipales CDN.pdf>
- ✓ GJHak eta haien helburuak ezagutzeko, hauek kontsulta ditzakezu:
 - *Nazio Batuak. Gure mundua eraldatzeko 17 helburu*.
<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/>
 - *UNICEF eta Garapen Jasangarrirako Helburuak*.
<https://www.unicef.org/es/unicef-y-los-objetivos-de-desarrollo-sostenible#sdg3>
- ✓ Gida honen **3. eranskinean** dimentsio bakoitzerako adierazleen adibideak dituen taula konplexuagoa dago.

2. PAUSOA. DAGOENEO ESKURAGARRI DAUDEN DATUAK BILTzea:

Bigarren mailako iturrien bidez datuak mapatu eta jasotzea da abiapuntua Adierazle horien datuak non eta nola aurki daitezke? Udaleko sailek egiten dituzten **udal-errolak** eta urteko **memoriak** dira udal guztiek udalerriko haur eta nerabeei buruz dagoeneko badagoen informazioa bildu ahal izateko kontsultatu beharreko dokumentu nagusiak.

Urrats hori gakoa da, datuak modu nahiko errazean lortzeko aukera ematen baitu, diagnostikoa perfilatzen joateko, eta, halaber, zer informazio ez dagoen eskuragarri eta lehen eskutik jasotzea komeni den identifikatzen laguntzen du (haur eta nerabeei zuzenean kontsultatuz, familiei, profesionali, etab.).

Era berean, estatistika-zerbitzu ofizialak ere izan daitezke kontuan (EUSTAT, EIN, etab.); udalak berak, beste erakunde batzuek edo erakunde pribatuek berriki argitaratutako ikerketak, etab.

- ✓ Dagoeneko eskuragarri dauden datuen bilaketan (bigarren mailako iturriak), komeni da **udaleko sail guztiak inplikatzeko (politikariak eta teknikariak barne)**, bai haien memorieta sartzeko, bai informazioa biltzeko prozesuak zeharkakoak egiteko.
- ✓ Iturriak eta datuak aukeratzeko garaian zalantzak izanez gero, aukeratu datuen **bereizketa** (adin-tarteen arabera, sexua, jatorria...) eskaintzen duten iturriak; datuak aldizka eguneratzen dituzten iturriak, denboran zeharreko serieak eduki

ahal izateko; datu berrienak dituzten iturriak; udaleko edo eremu txikiagoko datuak eskaintzen dituzten iturriak.

- ✓ Oso posible da datu batzuek **udalerriko herritarrei** erreferentzia ez egitea, eskualdeari, lurraldeari edo erkidego osoari baizik. Ez baztertu datu horiek, erabilgarriak izango dira beste aukerarik ez dagoenean erreferentziatzat hartzeko.
- ✓ Gogoratu memoriak zuretzat adierazgarria izan daitekeen daturik ez dutenean, dagokion sailari **berariazko eskaria** egin diezaiokezula. Halaber, estatistika-zerbitzuei eta organismo publikoei berariazko eskaria egin diezaikezu.

- ✓ Gida honen **3. eranskinak** taula bat du eta datuen adierazleak eta horiek lortzen laguntzen duten bigarren mailako iturri nagusiak zerrendatzen dira bertan.
- ✓ **4. eranskinak** kontsultatzeko interesgarriak izan daitezkeen estatistika-zerbitzuen, behatokien eta inkestaren zerrenda du.

3. PAUSOA. KONTSULTA ZUZENEN BITARTEZ DATUAK JASOTZEA:

Urrats hori **konplexuagoa eta luzeagoa** izango da diseinuaren fasean hautatutako tekniken arabera eta dimentsio bakoitzarentzat zehaztutako datuen adierazleen arabera.

Jarraian, teknika bakoitzaren bitartez informazioa aplikatzeko eta biltzeko jarraibide eta gako nagusiak erakutsiko ditugu:

INKESTA:

Lehenik eta behin, inkesta erantzutea gustatuko litzaigukeen pertsonen gutxieneko kopurua (**lagina**) kalkulatu behar da, emaitzak biztanleria osoarentzako adierazgarriak izan daitezen. Kopuru hori biztanleriaren tamainaren arabera izango da, baina ez du erlazio proportzionalik. Orientazio gisa, tamainak hauek dira:

Udalerriko haur eta nerabeak (Unibertsoa)	Adierazgarria izateko gutxieneko erantzunen lagina
100	80
250	152
500	218
1.000	278
5.000	357
10.000	370

Oharra: laginaren tamaina kalkulatu dago emaitzak estatistiko adierazgarriak izan daitezen, % 95eko konfiantzarekin eta % 5eko errore-marjinarekin.

Gero, **galderen** multzo bat planteatu behar da (gogoratu adierazleen multzoa) eta **gaiaren arabera ordenatu**. Galderak itxiak (aukeratzeko erantzunekin) edo irekiak (pertsonen erantzunak arrazoitze aukera emateko) izan daitezke. Nolanahi ere, errazak eta ulergarriak izan behar dira.

Azkenik, nahi den laginaren antzeko pertsona kopuruak erantzutea lortu behar da eta erantzun guztiak **datu-base** batean biltegiratu behar dira.

- ✓ **Laginaren** tamaina azkar kalkulatzeko, hauek kontsulta ditzakezu:
 - Calculator: <https://www.calculator.net/sample-size-calculator.html>
 - Raosoft: <http://www.raosoft.com/samplesize.html>

- ✓ Estatistika Institutu Nazionalak (EIN) pilula erabilgarri batzuk eskaintzen ditu *estatistikak eta interpretazio estatistikoa egiteko*: https://www.ine.es/explica/explica_pasos.htm
- ✓ Doako eta ordainpeko baliabide asko daude webgunean *inkesta birtuala sortzeko*, besteak beste:
 - GoogleForms: <https://www.google.es/intl/es/forms/about/>
 - Encuestafácil: <https://www.encuestafacil.com/portada.aspx>
 - SurveyMonkey: <https://es.surveymonkey.com/>
- ✓ **5A eranskinean**, gomendio gakoak ageri dira, baita inkestaren adibide eta eredu batzuk ere.

EZTABAIDA TALDEAK:

Lehenik eta behin, iritzia trukatzeko sustatuko duten **galdera** erabilgarriekin gidoia egin behar da (gogoratu adierazleen multzoa, lagungarria izan daiteke). Gainera, **material osagarriak** prestatu ahal izango dira (orriak, horma-irudiak, arbelak, etab.), eztabaida errazteko.

Komeni da saioak gutxi gorabehera ordubete eta 2 ordu artean irautea, eta partaideen kopurua 6-10 artekoa izatea.

Gerora, dinamizatzailerak ideien trukea sustatuko du eta parte-hartzaileen arteko elkarriketa estimulatuko du. Ahaleginduko da inor ez baztertzen, taldea galderen bidez gidatuz eta gogoetarako ariketa osagarriak planteatuz. Halaber, komunean jarriko ditu, ekarpenak biltzeko.

- ✓ **5B eranskinean**, gomendio gakoak ageri dira, baita eztabaida-taldeen adibide eta eredu batzuk ere.

ELKARRIZKETA:

Lehenik eta behin, aztertu nahi diren gaietan sakontzen lagunduko duten **galdera** erabilgarriekin gidoia egin behar da (gogoratu adierazleen multzoa, lagungarria izan daiteke). Planteatutako galderak “zergatik”, “nola” eta “zertarako” ulertzen lagundu behar dute, fokua ideia berrien bilaketan eta aztertzen ari diren alderdiak osatzen dituzten gaietan jartzen laguntzeko.

Komeni da elkarriketa sakonak banakakoak izatea (nahiz eta batzuetan bi pertsona batera elkarriketatzea baloratu daitekeen, adibidez) eta iraupenik egokiena ordu eta erdi ingurukoa da.

Gero, elkarriketatzailerak galderak egingo ditu eta modu aktiboan entzuten duen bitartean, **hitz egiten** ari den errealtatearen gainean elkarriketatuak duen ikuspegia ulertzen ahaleginduko da.

- ✓ **5C eranskinean**, gomendio gakoak ageri dira, baita elkarriketen adibide eta eredu batzuk ere.

TAILERRAK:

Lehenik eta behin, iritziak trukatzeko eta ideiak elkarlanean sortzeko egokienak diren **dinamikak** diseinatu behar dira. Dinamika horiek tentuz prestatu eta artikulatu behar diren **metodologiak**, **materialak** eta abar behar dituzte ezarritako helburuak lortzeko.

Tailerretan eztabaida-taldeetan baino pertsona gehiagok har dezakete parte, elkarriketara eta debatera hain bideratuta ez daudelako; hain zuzen ere, sormenaren, jokoaren, inspirazioaren eta abarren bitartez ideiak sortzera daude bideratuta. Partaideen kopurua lotuta dago balizko dinamizatzailen kopuruarekin, eta hainbat azpitalde sor daitezke une batzuetan bereizita lan egiteko eta gero elkartzeko, adibidez. 6 partaideko dinamizatzailerik bat izatea ratio egokia izan daiteke.

Horrelako saioek iraupen luzeagoa izan dezakete (3 edo 4 ordu, adinaren eta partaideen arabera), betiere atsedena egiten badira. Tailerra egiteko lekua estatikoa izan daiteke (udal-eraikin bateko aretoa, ikastetxe, ekitaldi-aretoa, plaza), edo dinamikoa (ibilaldi gidatua, irteera udalerritik, etab.).

Gero, dinamizatzailerik taldea **gidatzeaz** arduratuko dira, diseinatutako dinamiken bitartez helburua lortzeko. Horrelako tailerren helburuen artean egon daitezke honako hauek: jolaserako espazio berria diseinatzeko proposamena egitea; hiri idealaren gaineko ideiak jasotzea; ezinegonei irtenbidea emateko formularik onenei buruzko gogoeta egitea; etab.

Garrantzitsua da ez ahaztea diagnostikorako tailerrean sortu nahi den informazioa aprobetxatzeko, bilketari arreta jarri behar zaiola. Eztabaida-taldeetan ez bezala, ez da bideragarria izaten tailerretan grabatzea; hortaz, ia ezinbestekoa da **parte hartu gabe behatzaile** arituko den pertsona bat izatea.

- ✓ **5D eranskinean** tailerren gomendio gakoak eta dinamikoak ageri dira, baita tailerren adibideak ere.

INFORMAZIOA BILTZEKO PROZESUETAN HAUR ETA NERABEEN PARTE HARTZEA SUSTATZEKO GOMENDIO GEHIGARRIAK:

Francesco Tonuccik, haurren parte-hartzean adituak, “Haurren Hiria” proiektuan gogorarazten du haur eta nerabeen parte-hartzea **tokiko gobernuaren egiazko esku-hartzea** izan behar dela, eta haur eta nerabeek beren beharrak eta lehentasunak modu naturalean eta zuzenean adieraziz hartu behar dutela parte, are, baita prozesuaren diseinuan eta proiektuaren kudeaketan ere.

Hala ere, udalerririk guztien errealitatea ez da berbera. Batzuek eskarmentu handiagoa dute eta haur eta nerabeek parte hartzeko espazioak instituzionaltzeko aukera izan dute; beste batzuk, ordea, prozesu horren hasieran daude oraindik. Horregatik, teknika bat edo bestea ezartzeko, funtsezkoa da honako hau kontuan izatea:

- **Haur eta nerabeei zuzendutako prozesu parte-hartzaileak inoiz egin ez dituzten udalerririk.** Gomendagarria da haurren eta nerabeen parte-hartze prozesua lehen aldiz gauzatzen duten udalerririk helburu errealistak eta asmo txikikoak izatea. Haur eta nerabeen parte hartzeko kultura tokiko agendan finkatzea denbora behar duen prozesua da, eta komeni da informazioa biltzeko iturririk egokienak eta baloraziorik onena jasotzeko zein diren esperimenduak eta ebaluatzea.
- **Haur eta nerabeei zuzendutako prozesu parte-hartzaileak garatu dituzten udalerririk eta Haur eta Nerabeek Parte Hartzeko Organorik (HNPO) ez dutenak.** Kasu honetan, gakoa izango da prozesu

parte-hartzaileak sustatu dituzten arlo eta erakundeen esperientzia ezagutzea, baita ondoen eta okerrekin zer arlo funtzionatu duten eta aliantzarik arrakastatsuenak zein izan diren arakatzea ere.

- **Haur eta nerabeei zuzendutako prozesu parte-hartzaileak garatu dituzten udalerrriak eta HNPO dutenak.** HNPOak haur eta nerabeek parte hartzeko tokiko erakundeak dira, kontsultarako izaera dute, informatiboa eta udal-eremuan aholkularitza ematen dute. Funtsezko zeregina izango du, lehen eskutik emango baita haur eta nerabeek udalerrria ikusteko moduaren gaineko informazioa, etaosatzen duten pertsonen prozesu parte-hartzailearen sozializazioari ekarpena egin eta informazioa biltzeko erraztu dezakete.

- ✓ Funtsezkoa da informazioa biltzeko teknikak publikoaren **adinari** eta **testuinguruari** egokitzea. Inkesta edo tailer berak ez du zertan egokia izan beharrik haur eta nerabe guztientzat.
- ✓ Haurren parte-hartzea sustatzeko, lagungarria da haur eta nerabeen **espazio naturalekin** aliantzak ezartzea, hala nola ikastetxeekin, aisialdiko elkarteekin, kirol-taldeekin eta abar. Errazagoa izango da haur eta nerabeengana iristea eta denbora eta baliabideak aurreztu ahal izango dira.
- ✓ Nerabeen parte-hartzea sustatzeko, lagungarria da **sare sozialetan** zabaltzea (bai udalarenetan, bai beste eragile aliatu batzuenetan), mezu iradokitzaile eta erakargarrien bidez, parte-hartzea estimulatzeko.
- ✓ Gomendagarria da haur eta nerabeei zuzendutako materialak (testua, maketazioa, ilustrazioak, infogramak eta abar) **egokitzea**, irisgarritasun unibertsala bermatzeko (esaterako, irakurtzeko-idazteko arazoak dituzten haur eta nerabeei edo hizkuntza behar beste menderatzen ez dutenei). Hori da Irakurketa Errazaren kasua.
- ✓ Prozesua amaitu ostean, **kontuak eman** behar zaizkie haur eta nerabeei eta prozesuan parte hartu duten pertsonen emaitzak **itzuli** behar dira.
- ✓ **Parte-hartzeak** gardena eta arduratsua, boluntarioa, errespetuzkoa, adierazgarria, haur eta nerabeekin lagunkoia, inklusiboa, hezigarria, babeslea, segurua eta arriskuekiko sentibera izan behar du. Gehiago jakiteko, kontsultatu *UNICEFen tokiko eremuan haur eta nerabeek parte hartzeko apunteak*.
https://ciudadesamigas.org/wp-content/uploads/2018/10/Apuntes-Participaci%C3%B3n-Infantil_ESP_web-3.pdf

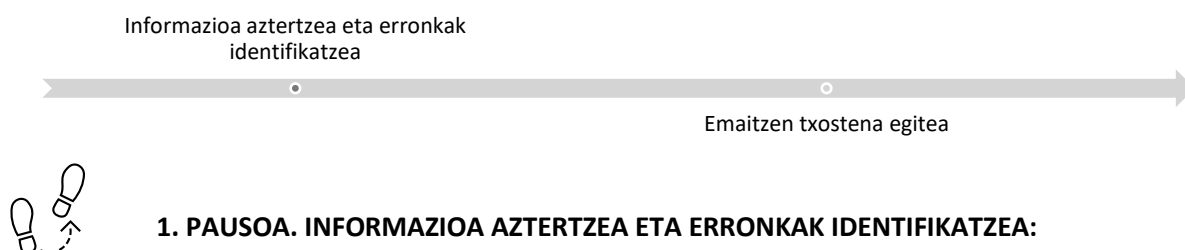
- ✓ Irakurtzeko zailtasunak dituzten pertsonentzako Euskadiko Irakurketa Errazaren Elkartek *prestakuntza-ikastaroak eta argitaletxe-zerbitzua* eskaintzen dizkio administrazio publikoari, edukiak Irakurketa Errazarako bertsioan egiteko:
<https://lecturafacileuskadi.net/>
- ✓ Eskuliburu horiek metodologia eta teknika berritzaileak dituzte informazioa biltzeko prozesuan haur eta nerabeen parte-hartzea sustatzeko:
 - *Eusko Jaurlaritza. Tokiko politiketan haurren eta nerabeen parte-hartzea sustatzea. ESTEKA*
 - *Nafarroako Gobernua. Haur eta nerabeen parte-hartzea, administrazio publikoentzako gida*.
https://gobiernoabierto.navarra.es/sites/default/files/participacion_infancia_y_adolescencia_guia_administraciones_publicas.pdf
 - *UNICEF. Tokiko ekintzarako koadernoak. Haurren eta nerabeen parte-hartzea sustatzeko gakoak*.
<https://ciudadesamigas.org/documentos/cuaderno-participacion/>

- *UNICEF. Susta dezagun haur eta nerabeen parte-hartzea tokiko eremutik: Tresnak eta adibideak.*
<https://ciudadesamigas.org/participacion-infantil-que-es-y-como-impulsarla/>

- ✓ **6. eranskinean** haur eta nerabeek parte hartzeko baliabideak daude, hala nola eskulanak, tresna zehatzak eta udalerriko esperientzia batzuk.

3. fasea. Txosten diagnostikoaren azterketa eta prestaketa. Nola hautatu eta antolatu behar da txostenera bideratzeko informazioa? Nola egin behar da txostena?

Txostena AZTERTU ETA EGITEKO 2 urrats egin behar dira:

Analisi ona egiteko funtsezkoa da hainbat iturritatik jasotako informazioa **triangulatzea**. Triangulatzea azterketan hainbat ikuspegi txertatu eta ikuspegiak alderatzean datza: haur eta nerabeenak, familienak, hainbat arlotako profesionalenak, administrazio publikoarenak, erakunde pribatuak eta abar.

Informazioa biltzeko aukeratutako teknikaren arabera, azterketa **errazagoa edo zailagoa** izan daiteke. Esaterako, inkestetatik ateratako datu kuantitatiboak tratatzeko datuen estatistikak ad-hoc egin behar dira (maiztasunaren azterketa, neurriak...). Tailer edo elkarrizketa baten bidez lortutako datuak, aldiz, errazago interpretatu daitezke.

Azterketaren zati bat **deskribatzailea** izan beharko da, eta bildutako datuak azaldu beharko dira (aisialdi-eskaintzarekin gogobeteta dauden haur eta nerabeen kopurua, DSBE jasotzen duten familien kopurua, kiroldegien kopurua...); beste zatia berriz, **balorazioa** egitekoa izango da; bertan, beharren estaldura mailaren gaineko balorazioa egingo da, eskuragarri dauden baliabideen egokitasunaren gainekoa, aztertutako dimentsio bakoitzari dagokionez udalerrian hoberen eta okerren funtzionatzen duten alderdiei buruzkoa, eta balizko oztupoak eta laguntzen duten elementuak azalduko dira.

Erabilgarria izan daiteke **AMIA aztertze** metodologia erabiltzea informazio guztia laburbildu eta ordenatzeko, laburpen modura. Funtsean, azterketa honetan sistemaren ahultasunak (A) eta indarguneak (I) identifikatzen dira, baita testuinguruaren mehatxuak (M) eta aukerak ere (AU).

Azterketarekin amaitzeko, udalerriko haur eta nerabe guztien kalitatea eta ongizatea areagotu ahal izateko hobetzea beharrezkoa dena deskribatzen duten **erronkak** identifikatuko dira.

Halaber, komeni da azterketan identifikatutako erronkak baliozkotzea prozesu parte-hartzailearen bidez. Esaterako, udalerriak HNPO bat badu, espazio hori aukera ezin hobea izango da egiteko. Era berean, hainbat saio espezifiko antola daitezke diagnostikoaren ondorioak itzultzeko eta alderatzeko, diagnostikoan parte hartu duten pertsona-taldeekin, batez ere haur eta nerabeekin.

- ✓ Ez dira oso erronka **anbiziotsuak** jarri behar. Identifikatutako datuak udal-gobernuak ekintzak egiteko duen marjinarekin errealistak eta koherenteak izan behar dira. Halaber, komeni da zehatzak izatea.
- ✓ Komeni da udaleko arlo eta erakundeek diagnostikotik eratorritako erronkak **kontrastatzea**.
- ✓ Datuen tratamendu estatistikoa egiteko ezagutza nahikorik ez badago, komeni da **online inkestak** egiteko **tresnak** erabiltzea (Google Forms, SurveyMonkey, etab.), emaitzak automatikoki ikusarazteko aukera dutelako.

- ✓ Hemen aurkituko duzu **AMIA** azterketa egiten laguntzeko informazioa: <https://www.analisisfoda.com/>
- ✓ Zallan lehen kontaktua izan zen tokiko eragileekin haurren eskubideen **“adituen mahaia”** eratzeke eta **AMIA jarduera** bat egiteko. Hemen kontsulta dezakezu esperientzia: <https://www.zalla.eus/es-ES/Servicios/Infancia/Paginas/ciudades-amigas-infancia.aspx>

2. PAUSOA. EMAITZEN TXOSTENA EGITEA:

Azterketa egin eta erronkak identifikatu ondoren, informazioa txostenera helarazteko unea heldu da. Normalean, txosten-diagnostikoak honela egituratuta egon ohi dira:

- **Aurkezpena edo erakundearen agurra**; diagnostikoaren arrazoa nabarmentzen da: Zergatik egin da?
- **Sarrera**; diagnostikoaren helburuen aurkezpena, nori zuzenduta dagoen eta dokumentuak zer atal dituen.
- **Metodologia**; informazioa biltzeko erabilitako tekniken deskribapena.
- **Haur eta nerabeen errealitatearen azterketa**; dimentsio bakoitzaren informazio deskribatzailea eta interpretazioa edo balorazioa jasotzen da modu sistematikoan.
- **Ondorioak**; AMIA azterketaren bidez bildutako datu guztientzat identifikatutako indarguneak (udalerraren puntu indartsuak, gaitasunak, baliabideak eta abantailak), mehatxuak (oztopatu edo mugatu dezaketen inguruko faktoreak), aukerak (positiboak eta lagungarriak diren inguruko faktoreak) eta ahultasunak (udalerriko ahulguneak eta alderdi txarrak).
- Azterketa-diagnostikoan identifikatutako **erronkak** eta jarduketa-plana diseinatzeko lotura gisa funtzionatuko dutenak.

Diagnostikoaren luzera oso aldakorra izan daiteke, baina komeni da presente izatea **haur eta nerabeei egokitutako dokumentu sintetiko eta praktikoak** dituen onurak, tokiko gobernuari haur eta nerabeen ongizatea eta bizitza-kalitatea hobetzeko erabakiak hartzeko prozesuan laguntzeko.

Txostena amaitu ondoren, ezinbestekoa da herritarren artean zabaltzea, baina batez ere diagnostikoa egiteko prozesuan parte hartu duten pertsonen artean (haur eta nerabeak, familiak, udaleko arduradun politikoak eta teknikariak, erakunde sozialetako ordezkariak, adituak eta abar), kontuak emate aldera. Zabaltzeko bereziki baliagarria izan daiteke:

- Identifikatutako erronka eta desafio nagusiak laburbiltzen dituen dokumentua sortzea, haur eta nerabeei egokitutako hizkerarekin eta formatuarekin.
- Diagnostikoaren laburpena aurkezteko erabil daitekeen formatuan egitea.

- ✓ Diagnostikoa egiteko prozesua amaitu ondoren, komeni da prozesuaren **barne-ebaluazioa** egitea, eta fokua etorkizuneko antzeko prozesuetan eta ikasgaietan jartzea.
- ✓ Grafikoek, taulek eta infografiak **datuen irakurketa** eta emaitzen **interpretazioa** erraztu dezakete.

- ✓ Adibide gisa, EAEko hainbat udalerritan egindako diagnostiko hauek kontsulta ditzakezu:
 - *Ortuellako haur eta nerabeen egoerari buruzko txostena (2018)*
https://www.ortuella.eus/es-ES/Servicios/Cultura/Documents/20180614_INFORME%20DE%20SITUACION%20DE%20LA%20INFANCIA%20Y%20LA%20ADOLESCENCIA.%20DIAGNOSTICO%202018.pdf
 - *Pasaiaiko haur eta nerabeen egoerari buruzko txostena (2018)*
<https://www.pasaia.eus/documents/90521/7736321/Diagnostikoa-ES.pdf>
 - *Irungo haur eta nerabeen egoerari buruzko txostena (2020)*
<https://www.irun.org/images/informacion-temas/directorio-tematico/juventud/ciudades-amigas/informe-diagnostico-situacion-infancia-adolescencia-es.pdf>
 - *Eibarko haur eta nerabeen egoerari buruzko txostena (2020)*
<https://www.ermua.es/abiapuntu/Sessions/ShowDoc.aspx?id=488848&docType=3&idSession=1361>

DIAGNOSTIKOA

GAKOAK ETA OROIGARRIAK

GAKOAK

EZ AHAZTU

1. FASEA

DISEINUA

Ezinbestekoa da udalerriko haur eta nerabeen espazio naturalekin aliantzan lan egitea; hala nola ikastetxeekin, kirol-klubekin, aisialdiko elkarteekin, udal-liburutegiarekin eta abarrekin, eta kontuan hartzea haur eta nerabeen eremuan lan egiten duten udal-teknikarien, guraso-elkarteen eta gizarte-erakundeen ikuspegia, haien errealitatea oso ondo ezagutzen baitute.

Udalerriak HNPO badu, komeni da prozesu osoan zehar inplikatura egotea.

2. FASEA

INFORMAZIOA BILTZEA

Informazioa biltzeko orduan, lagungarria da udal-memoretan eta -errodan eskuragarri dagoen informazioa aprobetxatzea, eta, gero, lehen eskutik lortzen denarekin konbinatzea; adibidez, elkarriketekin eta eztabaida-taldeekin hasi eta, hala dagokionean, inkesta batekin osatu, haur eta nerabe kopuru handiago batera iristeko.

Datuen bilaketan ahalik eta udal-sail gehien inplikatzeko komeni da, bai haien memoretara sartzeko, bai informazioa biltzeko prozesua zeharkakotu ahal izateko.

3. FASEA

TXOSTEN DIAGNOS- TIKOAREN AZTERKETA ETA PRESTAKETA

Azterketarekin amaitzeko, udalerriko haur eta nerabe guztien kalitatea eta ongizatea areagotu ahal izateko hobetzea beharrezkoa dena deskribatzen duten erronkak identifikatuko dira.

Oso garrantzitsua da diagnostikoaren erronkak udalerriko haur eta nerabeen eta diagnostikoan parte hartu duten gainerako pertsonen artean zabaltzea.

NOLA EGIN HAUR ETA NERABEEN TOKIKO PLANA?

HNTP egiteko urratsak **4 fase eta 9 urratsetan** multzoka daitezke:

Udalerriko haur eta nerabeen errealitatea zein den ezagutu eta haien ongizateari eta bizitza-kalitateari dagokionez dauden erronkak egiaztatu ondoren, haur eta nerabeen tokiko plana egiten hasteko unea da (aurrerantzean, HNTP). Haurrek eta nerabeek identifikatutako erronkei erantzungo dien **agenda estrategikoa** planteatzeko, kolektibo horri zuzendutako udal-jarduketan inpaktua **monitorizatzeko** eta haien bizi kalitatea hobetzeko **jarduera berriak** bultzatzeko aukera ematen duen tresna da.

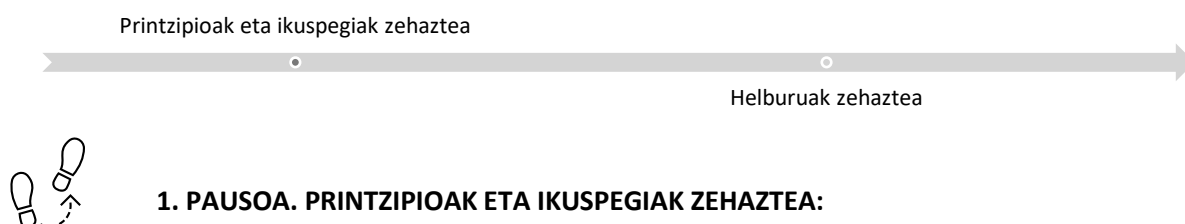
HNTP bat luzeagoa edo motzagoa izan daiteke, eta egiten zailagoa edo errazagoa, udalerriaren tamainaren arabera, eskuragarri dauden baliabideen arabera, etab. Baina HNTP guztiek helburu komuna dute: haur eta nerabeen eskubideak sustatzera bideratuta daude udal-jarduketak eta udalerriko haur eta nerabeen ongizatea bateratzea.

- ✓ Gogoratu premisa nagusietako bat **tokiko gobernu osoaren babesa eta konpromisoa** izatea dela prozesu osoan zehar, prestaketan, ezarpenean eta amaierako ebaluazioan barne.

1. fasea. Printzipioak, ikuspegiak eta helburuak zein dira? Zer ekarpen egiten dute?

PRINTZIOAK, IKUSPEGIAK ETA HELBURUAK zehazteko 2 urrats egin behar dira:

HNTP ardaizten duten printzipioak eta osatzen duten protokoloak HEHean oinarrituta egon ohi dira. Besteak beste, nabarmentzekoak dira hauek: **Adingabeen interes gorena, diskriminaziorik eza, eta bizitzarako eskubidea eta garapena.**

1. HAUR ETA NERABEEN INTERES GORENA. HEHak 3. artikuluan adierazten duenez, haur eta nerabeentzako udal-neurri eta -jarduera guztiek, erakunde publiko edo pribatuek hartzen dituztenek, kontuan hartu beharko dute, batez ere, haur eta nerabeen interes gorena. Printzipio horrek berekin dakar haur eta nerabeen eskubideak kontuan izatea haiei eragiten dieten udal-erabaki eta -jarduketa guztietan, eta haur eta nerabeen interesa nagusitzen dela interpretazio desberdinak daudenean. Halaber, edozein neurri hartzerakoan, kontuan izan behar da haur eta nerabeengan izango duen inpaktua.

2. HAUR ETA NERABEEN PARTE HARTZEA. HEHk 12. artikuluan xedatzen du haur eta nerabeak haien iritzi propioan formatzeko baldintzak bermatu behar direla, eragiten dieten egoeren gaineko iritzia modu askean adierazteko eskubidea bermatu behar zaiela eta adingabeen iritzia kontuan hartu behar direla, haien adinaren eta heldutasunaren arabera, bizitzako lehenengo etapetatik dialogoa eta haurren parte-hartzea sustatuz.

3. EZ DISKRIMINATZEA. HEHk 2. artikuluan ezartzen du botere publikoek hitzarmenean zehaztutako eskubide guztiak errespetatzeko betebeharra dutela, arrazaren, kolorearen, sexuaren, sexu-orientazioaren, genero-identitatearen, hizkuntzaren, erlijioaren, iritzi politikoaren edo bestelako arlo batekoaren, jatorri nazionalaren, etnikoaren edo sozialaren, egoera ekonomikoaren, dibertsitate funtzionalaren, jaiotzaren edo beste edozein baldintzaren arabera bereizketarik egin gabe.

4. BIZITZARAKO ETA GARAPENERAKO ESKUBIDEA HEHk, bizitzarako eskubideaz gain (6. artikulua), 27. artikuluan adierazten du gurasoek eta botere publikoek bermatu behar dutela haur eta nerabe guztiek, ahalik eta gehien garatu ahal izateko, bizitza maila egokia lortzea, bizi diren tokian bizi direla ere.

Gainera, HNTPK beste ikuspegi batzuk izan behar ditu jarduketak bideratzeko, besteak beste ikuspegi hauek txertatu behar ditu:

- **Aniztasuna:** Haurrak eta nerabeak pertsona anitzak dira eta aniztasun hori ikusarazi, aitortu eta babestu egin behar da, haien eskubideen erabateko garapena eta gauzatze eraginkorra bermatzeko. HNTPKo ekintzek sustatu behar dute adingabe guztiek haurtzaroaz eta nerabezeroaz gozatzeko aukera izatea, eta bizitzako esfera eta alderdi guztietan modu librean eta osorik garatu ahal izatea, diskriminaziorik, indarkeriarik edo bereizkeriarik gabe. Gizarte inklusibo batean, dibertsitatea balioa eta aukera da.
- **Genero-ikuspegia:** Eraikuntza sozialean, komunitatearenean, familienean eta norbanakoen bizitzetan eragina duten balioak, aginduak, estereotipoak edo rola begiratu eta aztertzea beharrezkoa da emakume eta gizon guztiei eragiten dieten jokabideak, desberdintasunak eta diskriminazioak ulertzeko. Sexu-genero sistemak funtsezko garrantzia du desberdintasunen, diskriminazioaren eta indarkeriaren sorreran gure sisteman. Hortik dator HNTPrek jarduketetan ikuspegi hori txertatzeko beharra, haur eta nerabeei eragiten dieten aukera-desberdintasunak, mugak eta baliabide eta zerbitzuetarako sarbide desberdinak dituen ondorioak kontuan hartuta.
- **Zeharkakotasuna:** Berdintasun-politikak eta diskriminaziorik eza bermatzeko, beharrezkoa da haur eta nerabeen ikuspegia sartzea HNTPrek diseinuan, plangintzan, gauzatzean edo ezarpenean eta ebaluazioan. Horrek esan nahi du udaleko sail guztien konplizitatea beharrezkoa dela; izan ere, guztien jarduerak eragina du haur eta nerabeen ongizatean neurri handi edo txikiagoan. Ikuspegi aldaketak kolektiboa izan behar du. Sail guztiek kontuan hartu behar dituzte sail desberdinetan hartutako erabakiek haur eta nerabeengan izan ditzaketen ondorioak, eta sinergiak bilatu eta inpaktu negatiboak ekidin behar dituzte.
- **Erantzunkidetasuna:** Haur eta nerabeen ongizatea hainbat administrazio eta eragile sozialek partekatu behar duten erantzukizuna da. HNTPan haur eta nerabeen eskubideekiko konpromisoan udaleko sail guztiak inplikatzeko da kontua, bai eta ingurunerik gertukoenean lan egiten duten erakundeekin loturak ezartzea ere.
- **Etengabeko hobekuntza:** Haur eta nerabeek kalitatezko programak, zerbitzuak eta baliabideak dituztela ziurtatzeko, ezinbestekoa da eragile guztiek etengabe hobetzeko jardutea. HNTPK prozesuak, baliabideak eta zerbitzuak etengabe berrikustea erraztuko duten kultura sustatu behar du, akatsak hautemateko, konponbideak bilatzeko, hobetzeko alderdiak identifikatzeko eta, lehentasunez, ekintza edo omisioagatik kalitatea galtzea edo haur eta nerabeen eskubideak urratzea eragin dezaketen elementu guztiak saihesteko.
- **Gardentasuna eta kontuak ematea:** HNTPrek jarraipenak eta ebaluazioak gardena izan behar du eta herritarrei garapenaren eta bilakaeraren gaineko kontuak eman behar zaizkie. Horrek kalitate goreneko informazio hornitzea dakar, hau da, egiazkoa, argia, koherentea, denboraz egokia, materialki adierazgarria, egituratua, zehatza, ulergarria, osoa, segurua, erraz iristekoa, bide anitzekoa, alderagarria, formatu anitzekoa, barnean eraginkorra eta legez ezarritako terminoetan erabilgarria izatea.

PRINTZPIOAK ETA IKUSPEGIA

- ✓ INTERES GORENA
- ✓ PARTE HARTZEA
- ✓ DISKRIMINAZIOARIK
- ✓ BIZITZARAKO ETA GARAPENERAKO ESKUBIDEA

- ANIZTASUNA
- GENEROAREN IKUSPEGIA
- ZEHARKAKOTASUNA
- ERANTZUNKIDETASUNA
- ETENGABEKO HOBETUNTZA
- GARDENTASUNA ETA KONTUAK EMATEA

- ✓ Diagnostikotik eratorritako erronken arabera, HNTPre jarduketetan **ikuspegi zehatzak** txertatzea ere interesgarria izan daiteke, hala nola euskararen sustapena, haur eta nerabeen aurkako indarkeriaren borroka, ikuspegi kulturantzuna, tratu onaren sustapena, inklusioa eta desgaitasuna eta abar.

- ✓ EBko Oinarrizko Eskubideen Agentziak (OEA) gida bat egin du tokiko eragileentzat eta udaleko sailetan giza eskubideak txertatzeko jarraibideak eskaintzen ditu: *Human light cities in the EU: a framework for reinforcing rights locally.* <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/human-rights-cities-framework>
- ✓ Desgaitasuna duten Pertsonen Ordezkarien Espainiako Batzordeak (DPOEB) *Haurrekin adiskidetsuak diren hirietako programetan desgaitasuna txertatzeko gida argitaratu du* <https://www.cermi.es/es/colecciones/qu%C3%ADa-para-incluir-la-discapacidad-en-los-programas-de-las-ciudades-amigas-de-la-infancia>
- ✓ UNICEFek ideiak, ikuspegiak eta neurriak eskaintzen ditu haur eta nerabeak ardatz dituzten hiriak birdiseinatu eta planifikatzeko: *Haurrentzat jasangarria eta arduratsua den hiri-plangintzarako proposamena* <https://www.unicef.es/publicacion/propuestas-para-una-planificacion-urbana-sostenible-y-responsable-con-la-infancia>
- ✓ Europako Haurren Bermea (EHB) haurren pobrezia jorrazteko ekimena da eta haurrentzako gakoak diren zerbitzuetarako (hezkuntza, osasuna, elikadura edo etxebizitza) sarbide eraginkorraren eta/edo doakoaren bidez aukera-berdintasuna sustatzen du. Sartu tokiko eremuan EHBren neurriak ezartzeko gomendioen txosten osora: *Espainian Tokiko Eremutik Europako Haurren Bermea Txertatzeko Gomendioak* <https://ciudadesamigas.org/documentos/recomendaciones-garantia-infantil-europea-local/>

2. PAUSOA. HELBURUAK ZEHATZTEA:

HNTTP plangintzarako tresna da eta udalerrian bizi diren haur eta nerabeek haien eskubideekin aurrera egitea eta gozatzea sustatu, bultzatu eta gauzatzen duten **ekintzen multzoa** zehazten laguntzen du.

HNTPK **helburu zehatzak ditu diagnostikoan identifikatutako erronken eta desafioen arabera.**

Helburuek lortu nahi denaz edo ezarri ditugun xedeez hitz egiten dute eta planeko jarduketak bideratzen dituzte.

Helburu bat lortzeko proposatutako jarduketak gidatuko dituen enuntziatua da helburuetako bat. Balekoa izan dadin, errealista, irisgarria, zehatza, ebaluagarria eta termino positiboetan formulatua izan behar

Helburuak eraikitzeko, erabilgarria izan daiteke dimentsio bakoitzerako (demografia, parte-hartzea, osasuna, hezkuntza, hiri-eremua, etab.) galdera gako batzuk egitea haur eta nerabeen ongizatearekin lotura izateko eta HEHrekin koherentzia mantentzeko: Zer lortu nahi da? Zer aldatu nahi da? Nora heldu nahi da? Nola lor daiteke? Zein da jarraitu beharreko bidea?

Galdera horientzako erantzunak oso desberdinak izango dira udalerrriak politika publikoen diseinuan duen ibilbidearen arabera, eskuragarri dauden giza baliabideen eta materialen arabera, udalerrriaren tamainaren arabera eta abar. Horregatik, **helburu errealistak, ez oso anbiziotsuak** eta **udalerrriaren errealitatera egokituak** ezarri behar dira.

Helburuetatik azpihelburuak edo jarduteko ildoak sor daitezke, eta helburuak lortzeko jarduketa motak zehatzago zehazten lagunduko dute. Adibidez:

Dimentsioa	Erronka <i>Zer konpondu nahi da?</i>	Helburua <i>Nola konpondu nahi da?</i>	Jarduteko ildoak <i>Zein da jarraitu beharreko bidea?</i>	Helburua <i>Nora heldu nahi da?</i>
Parte-hartzea	Haur eta nerabeen parte-hartzea sustatzea eragiten dieten erabakietan, arreta berezia jarritz nerabeengan.	Haur eta nerabeen parte-hartzea areagotzea udaleko sailen, ikastetxeen, eta aisialdi eta denbora libreko elkarten bidez.	- Haur eta nerabeei zuzendutako udaleko prozesu parte-hartzaileak martxan jartzea. - Ikastetxeetan eta elkarteetan parte hartzeko jarduketak sustatzea.	4 urtetan haur eta nerabeak kolektibo horri zuzendutako udaleko prozesu parte-hartzaileetan gehiago inplikatzeko lortu da.
Osasuna	Substantzia toxikoen kontsumoarekin eta pantailekiko mendekotasunekin (sare sozialak, IKTak, etab.) lotutako arrisku-jokabideak prebenitzea.	Udalerriko haur eta nerabeen osasun fisikoa eta ongizate emozionala sustatzea jarduketa zehatzen bitartez.	Haur eta nerabeei jokabide arduratsuen gaineko erabakiak hartzea ahalbidetuko dieten gaitasunak eta baliabide pertsonalak sustatzeko jarduketak garatzea.	4 urtetan substantzia toxikoekiko eta pantailekiko mendekotasuna duten haur eta nerabeen kopurua murriztu izana.

- ✓ Errealistak izateaz gain, funtsezkoa da proposatutako helburuak **irisgarriak, neurgarriak, koherenteak eta egingarriak** izatea tokiko gobernuarentzat.
- ✓ Helburu orokorrek emaitza zabalagoak lortu nahi dituzte; **espezifikoek** berriz, emaitza zehatzak bilatzen dituzte, monitorizatzen eta neurtzen errazagoak.

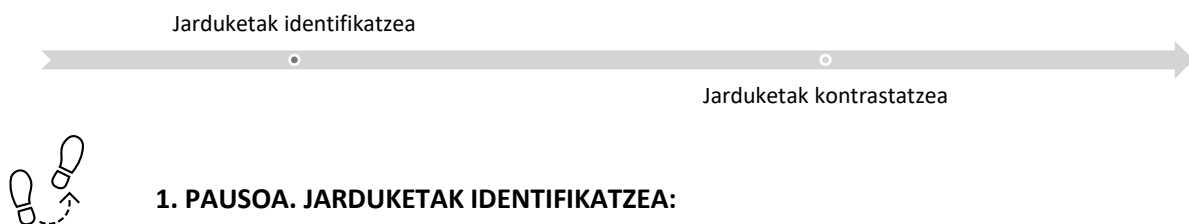
- ✓ Helburu batzuk erronka jakin bati zuzenduta daude eta beste batzuk **zeharkakoak** dira (erronka bati baino gehiagori erantzuten diote).
- ✓ Haur eta nerabeek HNTPren helburuak **lehenesten eta adosten** l lagun dezakete prozesu parte-hartzailearen bidez.

- ✓ Unicefen Haurren Laguna den Hiria zigilua aitortzeko programan, **haurren eskubideen 5 helburu esparru eta 17 osagarri** daude ezarrita:
https://ciudadesamigas.org/wp-content/uploads/2022/04/UNICEF_Espan%CC%83a_present_reconocimiento_CAS_T.pdf
- ✓ **Haurren Parte-hartzea Ulertuz: Haurren Parte Hartzea Urrats Urrats Lantzeko Ideiak, Estrategiak eta Dinamikak** eskuliburuan, Glayus elkarteak haur eta nerabeekin helburuak lantzeko aukera ematen duten dinamikak planifikatzea eta egitea proposatzen du:
[https://www.bienestaryproteccioninfantil.es/imagenes/tablaContenidos03SubSec/descargar\(1\).pdf](https://www.bienestaryproteccioninfantil.es/imagenes/tablaContenidos03SubSec/descargar(1).pdf)
- ✓ Asturiaseko esperientzia oinarri hartuta, **Tokiko gobernuetan haur eta nerabeen planak garatzeko gida metodologikoa** haur eta nerabeekin planak egiteko metodologia praktikoa jasotzen da. <https://ciudadesamigas.org/documentos/guia-para-el-desarrollo-de-planos-de-infancia-y-adolescencia-en-los-gobiernos-locales/>

2. fasea. Jarduketaren plangintza Zer jarduketa sartu behar dira HNTPren? Nola ordenatu behar dira?

JARDUKETAK PLANIFIKATZEKO 2 urrats egin behar dira:

1. PAUSOA. JARDUKETAK IDENTIFIKATZEA:

Tokiko gobernuak jarduketa-ildo eta helburu bakoitzarekin jarduketa batzuk zehaztuko ditu, eta HNTPren txertatuko dira ezartzeko, garatzeko eta ebaluatzeko denbora-esparruan. Alde horretatik, ezinbestekoa da haur eta nerabeek jarduketak identifikatzeko prozesuan parte hartzea, haur eta nerabeak parte izan diren eta haiekin kontrastatu den HNTP egiteko.

Jarduketa horietako batzuek jarraipena eman diezaiokete azken urteetan egin direnei; beste batzuek, berriz, berriak izan beharko dute, udalaren erantzunak erronka berrietara egokitzen joateko. Ohikoa da HNTPk 4 urteko iraupena izatea.

HNTPk jarduketa guztiak udalerriko haur eta nerabeen ongizatea eta bizitza-kalitatea hobetzera bideratu behar dira, haur eta nerabeen eskubideen ikuspegitik. Horregatik, HNTP artikulatuko duten jarduketak identifikatzerako unean, tokiko gobernuak irizpide hauei arretaz erreparatu beharko die:

1. **Udalerriko haur eta nerabeak hartzaile nagusitzat** dituzten jarduketa puntual edo aldizkako guztiak sartu behar dira, hala nola eskola-kiroleko ikastaroak, ludotekako haurren irakurketa-tailerrak, Gaztetxokoa eta abar. Aldiz, oro har, ekidin egin behar dira herritar guztiei zuzendutako jarduketak haur eta nerabeentzat inpaktu adierazgarriak ez badute; esaterako, jaietako kontzertuak edo lasterketa herrikoiak.
2. **Haur eta nerabeen artean balioak, tratu ona eta errespetua** sustatzen dituzten jarduketa puntual eta aldizkako guztiak ere txertatu behar dira. Esaterako, genero-berdintasuna, sexu-aniztasuna eta abar sustatzeko ikastetxeetako tailerrak edo bullyingaren aurkako kanpainak lagungarriak dira haur eta nerabeen artean herritar arduratsu eta konprometituak izateko.
3. Oso gomendagarria da HNTPan **haurren eta nerabeen normalean gehien erabiltzen dituzten espazioei** eragiten dieten hiri-izaerako eta espazio publikoa hobetzeko jarduketa guztiak sartzea. Esaterako, plazak hobetzea, parkeak, berdeguneak, kirol-ekipamenduak, eta abar onuragarria izango da haur eta nerabeen bizi kalitaterako. Aldiz, komeni da haien ongizatean inpaktu txikiagoa izango duten beste jarduketa batzuk kanpoan uztea; esaterako, aparkaleku bat eraikitzea edo udal-merkatua berritzea.
4. Oso gomendagarria da HNTPk **haurren eta nerabeen kargura** dauden familiei zuzendutako laguntzak, diru-laguntzak, beka eta beste sartzea. Familia zaurgarrienentzako laguntzek, kontziliazioa bermatzen duten jarduketek edo jantokirako eta eskola-garraiorako laguntzek udalerriko haur eta nerabeen babesa sustatzen dute. Aldiz, ez dira HNTPan sartu behar familia guztiei zuzendutako gizarte-laguntzak. Esaterako, mendekotasuna duten pertsonentzako laguntzak, etxeko laguntza-zerbitzua eta abar kanpo utzi behar dira eta beste udal-plan batzuetan sartu.
5. Azkenik, HNTPk **udalerrian haurren eta nerabeen eskubideak** koordinatzeko eta sentsibilizatzeko jarduten duten udal-langileei zuzendutako jarduketak ere kontuan hartu behar dira. Esaterako, kiroldegiko langileak haurren aurkako tratu txarren gainean sentsibilizazioa izatea edo mahai sozio-hezitzaile eta komunitarioa abian jartzea lagungarriak dira udalak haur eta nerabeen eskubideekiko duen erantzunkidetasuna sustatzeko. Beste jarduketa batzuk, berriz, beste plan eta estrategia batzuetan sartzeko egokiagoak izango dira; adibidez, teknikariak lehen sorospenetako prestakuntza izatea, adinekoen mahaia eratzea edo tokiko administrazioa digitalizatzea.

Zer jarduera mota SARTU behar dira HNTPan?	Zer jarduera mota EZ dira SARTU behar HNTPan?
• Eskola-kiroleko ikastaroak; • Gabonetako desfileak; • Plazak, parkeak eta berdeguneak hobetzea; • Jantokirako eta eskola-garraiorako diru-laguntzak; • Haur eta nerabeen kargura dauden familientzako diru-laguntzak (kontziliazioa, gurasotasun-tailerrak eta abar); • Udal-teknikariak haurren aurkako tratu txarren gainean sentsibilizatzea; • Babesgabetasun- edo arrisku-egoeran dauden haur eta nerabeei zuzendutako udal-jarduketak; • Mendekotasun-egoeran dauden haur eta nerabeentzako laguntzak; • HNPO; • Eta abar.	• Jaietako kontzertuak; • Aparkaleku berriak; • Udal-merkatua berritzea; • Adinekoentzako laguntzak; • Ekintzailetzarako eta enplegurako laguntzak; • Tokiko administrazioaren digitalizazioa; • Eraikinen efizientzia energetikoaren ziurtagiriak; • Eta abar.

Jarduketak tokiko gobernuak soilik susta ditzake edo beste administrazio publiko edo erakunde batzuekin batera egin. Haur eta nerabeek, familiek edo haur eta nerabeen errealitatearekin inplikaturik dauden beste eragileek ere susta ditzakete.

Baliabide tekniko eta ekonomiko mugatuagoak dituzten udalerrietan, bereziki erabilgarria izan daiteke **eskuragarri dauden baliabideak optimizatzea**, lankidetzarako egitasmoak sustatuz eragile sozialekin eta ikastetxeekin. Gainera, funtsezkoena da **bidea pixkanaka egitea**, eskuragarri dauden baliabideekin koherenteak eta progresiboak diren helburuak ezarritik.

- ✓ Jarduketak **identifikatzerako** garaian, ikastetxeetako ikasleek, HNTF osatzen duten pertsonen, kirol-taldeetako haur eta nerabeek, aisialdiko elkarteek eta besteek har dezakete parte.
- ✓ Kalitatezko kontrastea lortzeko, komeni da **prozesu parte-hartzaile erakargarriak eta estimulatzailerak diseinatzea**, eta jarduketak identifikatzeko prozesuan parte hartzen duten haur eta nerabeen adinera bideratzea.
- ✓ Haur eta nerabeek ere parte har dezakete, eta HNTFan jorratzea premiazkoak diren jarduketak **lehenetsi**.
- ✓ Garrantzitsua da planteatutako jarduketaren multzoa koherentea izatea udalerrian eskuragarri dauden **baliabideekin** (bideragarritasuna) eta ezarritako **denbora-epearekin**.

- ✓ **Avileseko Haur eta Nerabeen II. Udal Plana** Haur eta Nerabeen Udal Kontseiluko haur eta nerabeek egin zuten osorik. Hemen kontsulta daiteke plana: <https://aviles.es/ii-plan-de-infancia>
- ✓ Haur eta nerabeen ikuspegia kontuan hartzeaz gain, Zallan **udalerriko tokiko eragileen "Adituen Mahaia"** parte hartu zuen eta Planean txertatuko ziren **jarduketak kontrastatu zituen**. Hala, jarduketaren plangintzan haurren, nerabeen eta helduen ikuspegia izan zen: <https://www.zalla.eus/es-ES/Servicios/Infancia/Paginas/ciudades-amigas-infancia.aspx>

Identifikatutako ekintzak **plangintza-tresnara** helaraziko dira, eta, hala, ekintzak horiek gauzatuko dituzten arduradunekin, gauzatzea aurreikusten den denbora-unearekin, ekintzen hartzailerekin eta abarrekin lotu daitezke. Tresna horrek HNTF osatuko duten jarduketak laburtzea, sistematizatzea eta ordenatzea errazten du, eta horrekin batera, baita ondorengo jarraipena egitea ere. Hauek dira tresna hori osatu ohi duten arloak:

- Aurreko fasean hautemandako **helburuak eta azpihelburuak**, eta diagnostikotik eratorritako erronken arabera.
- **Jarduketaren izena**, azkar identifikatu ahal izateko.
- Jarduketaren **deskribapen laburra**.
- Jarduera egiteaz **arduratzen den saila edo erakundea**.
- Jarduketa egitea aurreikusten den **denbora-epea**; urtebete, sei hilabete...
- Jarduketa zuzenduta dagoen **kolektiboa** adinaren (lehen haurtzaroa, bigarren haurtzaroa, nerabezaroa, helduak) edo kolektibo zehatzen arabera (gurasoak edo legezko tutoreak, profesionalak, udaleko teknikariak eta abar).
- Jarduketa egiteko aurreikusten den **aurrekontua**, baliabide ekonomikoak zein giza baliabideak eta materialak kontuan hartuta.
- **Jarraipenerako adierazle** kuantitatiboak eta kualitatiboak jarduketaren gauzatze maila neurtzeko. Hori jakiteko jardueran parte hartu duten haur eta nerabeen kopurua, artatutako haur eta nerabeen kargura dauden familien kopurua, jarduketan parte hartu duten ikastetxeen kopurua eta abar erabil daitezke.
- Ahal den heinean, finkatutako adierazleren emaitzarik eguneratuena erakusten duen **oinarrizko ildo**.
- Oinarrizko ildoan emandako informazioa **egiaztatzeko iturria**.

Plangintza-tresna baten ereduak										
Helburua	Azpihelburua	Jarduketaren izena	Deskribapen laburra	Sail edo erakunde arduraduna	Denbora-epea	Zer kolektibori zuzenduta dagoen	Aurrekontua	Jarraipenerako adierazlea	Oinarrizko ildoak	Egiaztatzeak o iturria
1.	1.1	1.1.1								
		1.1.2								
	1.2	1.2.1								
		1.2.2								

- ✓ Plangintzarako tresna batek **beste arlo** batzuk izan ditzake, hala nola jarduketa bakoitzaren ikuspegia, erabiltzaileen kopurua, GJHein lotura, beste udaleko plan batzuekin lotura, emaitzaren adierazleak eta abar.
- ✓ Jarraipen-adierazleak ahalik eta **zehatzak** izan behar dute, ulergarriak, interpretazio desberdinik ez izateko, jarduketak irauten duen bitartean eskuragarri egon beharko dute, ekitaldien artean alderagarriak izan beharko dute, jatorrizko egiaztatze-iturriaren arabera fidagarriak eta aldaketarekiko sentiberak.
- ✓ Jarduketak helburuen arabera multzokatuta dauden arren, beharrezkoa da bermatzea HNTPren **osotasuna**, printzipioak eta ikuspegiak jorratzen dituela.

- ✓ HNTPren ekintzak GJHein lotzeko, UNICEFen dokumentua kontsulta dezakezu: *Haur eta nerabeen tokiko planak eta Garapen Jasangarrirako Helburuekin duten lotura*. <https://ciudadesamigas.org/documentos/planes-locales-de-infancia-y-su-vinculacion-con-los-objetivos-de-desarrollo-sostenible/>

2. PAUSOA. JARDUKETAK KONTRASTATZEA:

HNTPre osatzen duten jarduketa berri guztiak eta dagoeneko badaudenak koherenteak eta jasangarriak direla bermatzeko, komeni da ahalik eta udaleko sail eta erakunde gehienek hartzea parte jarduketen identifikazioan. Hori lagungarria izango da modu azkarragoan eta kolaboratiboagoan lan egiteko, eta **haurren eta nerabeen politikak koordinatzeko espazioa sortzea ekarriko du**. Espazio horretan parte hartuko duten pertsonak HNTPri ekarpena egin eta ebaluatzeaz gain, planaren informazioa udaleko gainerako langileei helarazteko lotura izan daitezke dagokien sail eta erakundeetan, bai eta erlazioa duten lanpoko beste eragileei helarazteko ere.

Gainera, komeni da jarduketen alderaketa egiterakoan udalerriko haur eta nerabeek parte-hartzea prozesu parte-hartzaile irekien edo prozesu parte-hartzaile instituzionalizatuen bidez, esaterako, HNTPen bidez. Familiak, haur eta nerabeekin lan egiten duten elkarteak edo oposizioko ordezkari politikoak ere kontuan izan beharreko eragileak dira jarduketak alderatzerakoan.

Haur eta nerabeen parte-hartzean ibilbiderik laburrena duten udalerriek **pixkanaka eta mailakatuta kontrasta** ditzakete jarduketak, normalean haur eta nerabeen kargura dauden familiek parte hartzen duten auzo-elkarteetako eta kultur elkarteetako usteak biltzetik hasita.

- ✓ **Eragile sozialekin** (haurren eta nerabeekin lan egiten duten erakundeak, elkarteak, ikastetxeak, udal-zerbitzuak eta abar) lankidetzan eta/edo koordinazioan aritzeko espazioak ere HNTPre artikulatzeko jarduketak kontrastatzeko espazio gakoak dira.

- ✓ Udalerriak ez badu koordinaziorako espaziorik, **eztabaidarako espazioak edo bilerak** susta ditzake udal-eragile eta erakundeekin.
- ✓ Konpromiso politikoa funtsezkoa da udalean lan egiten duten pertsona guztiek behar beste denbora eskain dezaten haur eta nerabeen **beharrei** erantzuteko.
- ✓ Beste udal-sare batzuekin aliatuak, sinergiak eta koordinazioa bilatzeak HNT**P idazten lagun dezake**; era berean, antzeko udalerriekin jarduketa onak eta esperientzia inspiratzaileak trukatzeko aukera ere eman dezake.

- ✓ **Pasaia eta Malagak** esaterako, HNT**P** udaleko eragileekin eta eragile sozialekin kontrastatu dute, Haurren Lagun den Hiria programaren barruan. Haien esperientziaren berri izan dezakezu hemen:

<https://ciudadesamigas.org/malaga-y-pasaia-coordinacion-externa/>

3. fasea. Plana idatzi, onartu eta hedatzea, Zer egitura du? Nola onartzen da plana? Nola zabaldu?

PLANA AZTERTU ETA ONARTZEKO 3 urrats egin behar dira:

1. PAUSOA. HNT**P** IDAZTEA:

HNT**P** idazteak ez du zertan lan zaila izan behar. Udalerriaren tamaina eta izaera gorabehera, garrantzitsuena ondo egituraturako txostena egitea da, argi identifikatzeko **zer, mola, noiz eta nork** egingo dituen HNT**P**ko jarduketak.

Praktikan, planak argi jaso behar ditu helburuak, helburu horiek lortzeko jarduketak eta erabilitako baliabideak, bai eta jarraipena eta ebaluazioa egiteko mekanismoa ere. Orientazio gisa, egitura bat aurkeztuko dugu, eta planean islatu nahi den zehaztasunaren arabera luzera aldakorra izango du:

- **Agur instituzionala.** Planaren borondate politikoa eta ezarri ostean lortzea aurreikusten diren onurak azalduko dira.
- **Sarrera.** Planaren helburu orokorrak eta atal bakoitzaren edukiaren laburpena azalduko dira.
- **Arau esparrua** HNT**P**ren oinarrian dauden nazioarteko, Europako, estatuko, erkidegoko eta tokiko legeak zehaztuko dira.
- **Printzipioak.** Printzipioak zehazten dituen atala, eta, hala badagokio, plana bideratzen duten ikuspegiak edo irizpideak.
- **Diagnostikoaren laburpena.** Diagnostikoak HNT**P** egitea justifikatzen du, eta, horregatik, dimentsio bakoitzaren laburpena sartu behar da, hortik eratorritako erronkak zein diren azaltzeko.
- **Egitura.** Atal honek plana nola artikulatzen ari diren erakusten du eta osatzen duten helburuak, azpihelburuak eta jarduketak justifikatzen ditu diagnostikoarekin koherentzian.
- **Plangintzaren matrizea.** Jarduketak, aurrekontua, jarduketaren erabiltzaileen kopurua, behin-behinekotasuna eta abar.
- **Jarraipena eta ebaluazioa.** Planaren jarraipen eta ebaluazio-sistema zehaztuko da.

- **Eranskinak.** Eranskinak erabilgarriak dira informazio osagarria eskaintzeko, hala nola jarraipen-adierazleak eta emaitza, tailak eta grafikoak, prozesuan parte hartu duten eragileen eta erakundeen zerrenda eta abar.

- ✓ Ahal den heinean, sailak, erakundeak, politikariak eta teknikariak planaren zirriborroa **kontrastatzeko** parte hartze aktiboan inplikaturik egotea sustatu behar da.

- ✓ Plan hauen **egitura** kontsulta dezakezu hemen:
 - *Bilboko haur eta nerabeen I. tokiko plana (2018-2021)*
<http://umeenhiria.bilbao.eus/wp-content/uploads/2018/06/PLAN-DE-LA-INFANCIA-Y-ADOLESCENCIA-2018-2021.pdf>
 - *Gasteizko haur eta nerabeen II. tokiko plana (2018-2021).*
<https://www.vitoria-gasteiz.org/docs/wb021/contenidosEstaticos/adjuntos/es/34/97/83497.pdf>
 - *Irungo haur eta nerabeen I. tokiko plana (2019-2021)*
<https://www.irun.org/down/Plan%20de%20infancia%20y%20adolescencia%20Irun%202021-2024.pdf>
 - *Ortuellako haur eta nerabeen I. tokiko plana (2018-2022)*
https://www.ortuella.eus/es-ES/Servicios/Cultura/Documents/20180614_PLAN%20MUNICIPAL%20DE%20INFANCIA%20Y%20ADOLESCENCIA%202018.pdf
 - *Pasaiaiko haur eta nerabeen I. tokiko plana (2018-2022)*
<https://www.pasaia.eus/documents/90521/7736321/Txostena-ES.pdf>
 - *Zallako haur eta nerabeen I. tokiko plana (2020-2023)*
https://drive.google.com/file/d/1WwMqk_FhkljMVBnBNoUuJzC3na_rt5C4/e_dit
 - *Ermuko haur eta nerabeen I. tokiko plana (2020-2023)*
<https://www.ermua.es/abiapuntu/Sessions/ShowDoc.aspx?id=488851&docType=3&idSession=1361>

2. PAUSOA. HNTF ONARTZEA:

HNTFren ezarpena arrakastatsua izan dadin, gehienek onartu behar dute dokumentua eta planteatutako jarduketek, ahal den heinean, haur eta nerabeen, eragile sozialen eta tokiko gobernuaren aurreikuspenak jaso behar dituzte. Horregatik, HNTFren lehen zirriborroa izan ondoren, gidari izan den sailak **aurkeztu** egin behar du:

- HNTFren jarduketak egingo dituzten teknikariak.
- HNTFko jarduketaz arduratzen diren politikariak.
- Oposizioko ordezkari politikoak.
- Prestaketan parte hartu duten haur eta nerabeak, eta eragile sozialak.

Aurkezpenaren ondoren, lantaldeak lehen zirriborroan egindako ekarpenak txertatuko ditu, eta, gero, **behin betikoa** idatziko du. Prozesua funtsezkoa izango da tokiko gobernuaren konpromisoa sustatzeko, eta planteatutako jarduketak betetzen direla bermatzeko.

Baliozkotu ondoren, egitasmoa egiteaz arduratuko den sailak **haur eta nerabeen tokiko plana onartzeko** beharrezko tramiteak hasi beharko ditu, dokumentu instituzionala, aitortua eta udal-gobernu guztiak bere gain hartzen duena izan dadin. Horri dagokionez, adostasun politiko eta sozial egokiak izateak erraztu egingo du denboran zehar plana ezartzea.

- ✓ Gomendagarria da HNTPre udalbatzak onartzea, **udal-gobernu** guztiaren erantzukizuneko dokumentu ofiziala izan dadin.
- ✓ Onartu aurretik, komeni da HNTPre aurkezpena egitea udalbatzako kideekin, **azken ekarpenak eta xehetasunak** txertatzeko eta plana herritar guztiek partekatzen duten tresna dela bermatzeko. **Ordezkaritza politiko** (zinegotziak, oposizioa eta abar) babesa eta konpromisoa izatea funtsezkoa da udalerriko haur eta nerabeen eskubideen zeharkakotasunerako.

3. PAUSOA. HNTPre ZABALTZEA:

Onartu ondoren, HNTPre herritar guztiei zabaltzea behar zaie, eta batez ere, haur eta nerabeei, abian jartzeko prozesuaren parte senti daitezen. Horretarako, komeni da aurrez aurreko **aurkezpena** egitea, udalaren webgunean argitaratzea, onarpenaren berri sare sozialetan ematea, prentsa-oharren bidez, etab.

Halaber, haur eta nerabeek denbora gehien pasatzen duten espazioetan ere zabaltzea daiteke, hala nola ikastetxeetan, kirol-taldeetan, aisialdiko eta denbora libreko espazioetan eta abar.

- ✓ Haur eta nerabeentzako HNTPre bertsio **egokitu** egitea lagungarria izango da udalerriko haur eta nerabeek uler dezaten eta horren parte senti daitezen.

- ✓ Kontsultatu haur eta nerabeei egokitutako plan hauek:
 - *Kanaria Handiko haur eta nerabeen I. tokiko plana (2021-2024):*
<https://www.laspalmasgc.es/export/sites/laspalmasgc/.galleries/documentos-servicios-sociales/Plan-Municipal-de-Infancia-y-Adolescencia-de-LPGC-version-adaptada.pdf>
 - *Oviedoko haur eta nerabeen II. tokiko plana (2020-2024):*
<https://www.oviedo.es/plandeinfancia>

4. fasea. Jarraipena eta ebaluazioa Nork hartzen du parte? Jarraipena nola egin? Eta HNTPre amaierako ebaluazioa?

Planaren JARRAIPENA ETA EBALUAZIOA egiteko 2 urrats egin behar dira:

HNTPre jarraipena egitea

Amaierako ebaluazioa egitea

1. PAUSOA. HNTPre-JARRAIPENA EGITEA:

HNTPk jarraipen-sistema bat izan behar du adierazleen multzo baten bitartez, ezartzeaz arduratzen diren pertsonen etengabe berrikusi eta monitorizatu ahal izateko. Sistema horrek aukera emango du **jarduketaren garapen maila** urtero egiaztatzeko, ezarritako helburu eta jarduketa-ildo bakoitzari dagokionez.

Zeregin horretan, komeni da ekitaldi bat ixten den bakoitzean, jarduketa bakoitzari buruzko alderdi hauek gutxienez ezagutzeko aukera ematen duten datuak jasotzea:

- **Jarduketa bakoitzaren garapen maila**, zenbat gauzatu den jakiteko: jarduketa eginda (erabat gauzatu da), partzialki eginda (partzialki gauzatu da), hasita (hasita dago, baina ez da garatu), garatu gabe (garatzea aurreikusita dagoen arren, arrazoi batengatik ezin izan da abian jarri).
- **Erabilitako aurrekontuak** jarduketa bakoitzerako baliabide ekonomikoetan, materialetan eta giza baliabideetan egindako inbertsioa erakusten du.
- **Jarraipen-adierazlearen datuak**; aurretik zehaztuta dago eta jarduketaren bilakaera irudikatzea ahalbidetzen du.
- **Jarduketaren onuradunen kopurua**, ahal den heinean, sexuaren eta adinaren arabera bereizita.

Jarduketaren garapen maila	Erabilitako aurrekontua	Jarraipen-adierazlearen datua	Jarduketaren onuradunen kopurua
Eginda Partzialki garatua Hasita Garatu gabe	Urteko datua	Urteko datua	Urteko datua

Esperientzia gutxi duten udalerrientzat edo lehen aldiz prozesu honetan hasi direnentzat, komenigarria izango da planean jarduketa gehien dituzten udaleko sailek eratutako **talde eragilea** arduratzea garapenaren jarraipena egiteaz.

Esperientzia gehien duten udalerrientzat, komenigarria izango da zeregina **haur eta nerabeen udal-politikak koordinatzeko espazio** baten esku egotea. Espazio hori udaleko teknikariek eta ordezkari politikoek osatuko dute. Era berean, gomendagarria da udalerriko haur eta nerabeak planaren jarraipenaren parte izatea HNPOren eta gizarte-eragileen Mahaiaren bidez (ikastetxeak, aisialdiko elkarteak eta abar).

- ✓ Garrantzitsua da gogoratzea nor **arduratuko diren adierazleak elikatzeko informazioa biltzeaz**, bai eta horretarako tresna bat eta informazioa biltzeko maiztasuna zehaztea ere.
- ✓ Baliteke HNTPre jarraipena egiterakoan **hasieran aurreikusi gabeko ekintza berriak** sortzea, eta sailek, udal-erakundeek, eragile sozialek eta abarrek egitea. HNTPan sartu beharko dira jarraipena eta ebaluazioa egiteko.
- ✓ Interesgarria da HNTPre **egokitutako bertsio bat** egiteko aukera baloratzea, haur eta nerabeek jarraipena eta ebaluazioa errazago egin ahal izateko.
- ✓ Gomendagarria da plana egiteko prozesuan parte hartu duten haur eta nerabeak zein helduak (haur eta nerabeekin lan egiten duten elkarteetako ordezkariak, ikastetxetakoak eta abar) **garapenari buruz informatuta egotea eta jarraipenaren parte izatea**.

2. PAUSOA. AMAIERAKO EBALUAZIOA EGITEA:

Amaierako ebaluazioak aukera ematen du HNTPack haur eta nerabeen ongizatean eta bizitza-kalitatean duen inpaktua zein den jakiteko eta diagnostikoan identifikatutako erronkei erantzuteko **egokia** izan den zehazteko. Gainera, HNTPack berria egiteko oinarria lehen planaren amaierako ebaluazio ona egitea izango da.

Ebaluazio mota aldatu egingo da udalerrriaren tamainaren arabera. Esaterako, udalerrri txiki batentzat nahikoa izan daiteke haur eta nerabeen, udaleko politikarien eta teknikarien eta eragile sozialen iritzia jasotzea planaren garapenaren eta inpaktuaren gainean. Aldiz, udalerrri handi batek, jarduera-kopuru handiagoa duenez, amaierako ebaluazio sistematizatuagoa planifikatu beharko du.

Nolanahi ere, udalerrri txiki, ertain zein handietan, HNTPack amaierako ebaluazioa **etengabe hobetzeko prozesutzat** hartu behar da, aurrerapen gehien izan dituzten alderdiak identifikatzen eta izandako zailtasunetatik ikasten eta eraginkorrak izaten laguntzen baitu.

Normalean, amaierako ebaluazioek alderdi hauetakoren bat (edo guztiak) jasotzen dute:

- Plana indarrean egon den garaian HNTPack **jarduketen garapen** mailaren datuen bilketa, honako hauek kontuan hartuta:
 - Jarduketa-ildo eta helburu bakoitzerako egindako jarduketen guztizko datua.
 - Jarduketa-ildo eta helburu bakoitzerako erabilitako aurrekontuaren guztizko datua.
 - Ekitaldi bakoitzerako jarduketen jarraipen-adierazleen datuen bilakaera.
- Informazio **kuantitatiboa**, ahal bada amaierako ebaluazioen bidez, hainbat eragilek (haurrek eta nerabeek, eragile sozialak, familiak, adituak, teknikariak eta arduradun politikoak, etab.) HNTPack helburuak eta jarduketa-ildoak bete izanaren gainean duten pertzepzioa neurtzeko.
- Plana indarrean dagoen bitartean interes-talde horiek haur eta nerabeen bilakaeraren gainean duten pertzepzioa eta balorazioak jasotzen dituen informazio **kualitatiboa**, zeina erabilgarria izan daitekeen informazio kualitatiboa osatzeko.
- Haur eta nerabeen ongizatean duten **inpaktuaren edo emaitzaren** adierazleak. Gogoratu inpaktuaren adierazleak diagnostikoa egiteko prozesuan ezarri direla (ikusi 1. urratsa: datuak bigarren mailako iturrien bidez bildu) eta komeni dela dimentsioen arabera eta GJHein lotuta aurkeztea, oinarritzko datuaren (diagnostikoa) eta amaierako datuaren (HNTPack terminoa) arteko emaitza jakiteko.

- ✓ European Network of Ombudsperson for Children (ENOC) sareak hainbat jarraibide aurkeztu ditu **Haur eta nerabeen inpaktu-ebaluazioak egiteko gida** lanean arauak, politikak, aurrekontuen erabakiek, programek, zerbitzuek eta abarrek izan dezaketen balizko inpaktua ezagutzeko. Ikusi: https://www.ararteko.eus/RecursosWeb/DOCUMENTOS/1/0_5167_3.pdf
- ✓ Save the Childrenek eskuliburu bat egin du eta haur eta nerabeen parte-hartzearen irismena, kalitatea eta emaitzak monitorizatzeko hainbat tresna jasotzen ditu: **Haurren parte-hartzea monitorizatzeko eta ebaluatzeko tresnak**. https://resource-centre-uploads.s3.amazonaws.com/uploads/me_toolkit_booklet_5_spanish.pdf
- ✓ Lankidetzarako eta Garapen Ekonomikorako Erakundeak ere erreferentziazko oinarritzko 5 irizpide eskaintzen ditu nazioarteko eta gizarte-lankidetzarako

proiektuak, programak eta garapen-politikak ebaluatzeko: *Ebaluazio hobeak egiteko irizpide hobeak. Ebaluazio- eta printzipio-irizpideen berrikusitako definizioak*

<https://www.oecd.org/development/evaluation/Criterios-evaluacion-ES.pdf>

PLANA

GAKOAK ETA OROIGARRIAK

GAKOAK

EZ AHAZTU

1. FASEA

**PRINTZIPIOAK,
IKUSPEGIAK
ETA
HELBURUAK**

Printzipio eta ikuspegiez gain, HNTPk helburu zehatz batzuk izan behar ditu, diagnostikoan **identifikatutako erronka eta desafioei** erantzuteko.

Udalerri bakoitzak helburu **errealistak, lorgarriak, neurgarriak, koherenteak** eta tokiko gobernuak egin ditzakeenak ezarri behar ditu.

2. FASEA

**JARDUKETEN
PLANGINTZA**

Guztia ez da balekoa. Planak barne hartu behar ditu haur eta nerabe guztien **ongizatea eta bizi-kalitatea hobetzeko** jarduerak, haurren eta nerabeen eskubideen ikuspegitik.

Haur eta nerabeek lagun dezakete HNTPre jarduerak **identifikatzen** eta **lehenesten**, baita helburuak ere (adibidez, HNPOren bidez).

3. FASEA

**IDAZKETA ETA
ONARPENA**

HNTP idazteko garaian, oso lagungarria da udaleko **sailak, erakundeak eta teknikariak** aktiboki inplikatura egotea planaren zirriborroa kontrastatzen.

Gomendagarria da HNTP **udalbatzak** onartzea, udal-gobernu guztiaren erantzukizuneko dokumentu ofiziala izan dadin.

FASE 4

**JARRAIPENA
ETA
EBALUAZIOA**

HNTPre jarraipena eta ebaluazioa egiteko, **oinarrizko adierazle** batzuk ezarri behar dira, jardueren garapen-maila, egikaritutako aurrekontua, jarduketaren onuradun diren haur eta nerabe kopurua eta abar ezagutzeko.

Planean zehar, litekeena da hasiera batean aurreikusi gabeko eta sailek, udal-erakundeek, gizarte-eragileek eta abarrek **egindako ekintza berriak sortzea**. Ekintza horiek HNTPn sartu beharko dira, jarraipena eta ebaluazioa egiteko.

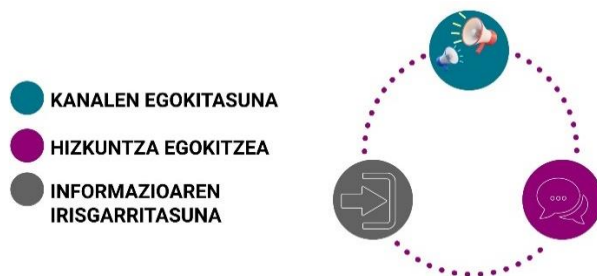
DIAGNOSTIKOA ETA PLANA NOLA KOMUNIKATU BEHAR DIRA?

Komunikazioa funtsezko prozesua da, bai diagnostikoaren eta planaren garapenean zehar, bai egin ondoren zabaltzerako garaian.

Komunikazio-ekintza egokiak diseinatzeak aukera emango du prozesua ezagutarazteko eta ikusgarritasuna hobetzeko, baita herritar guztiek haur eta nerabeen errealitatearen gainean duten sentsibilizazioa areagotzeko ere.

Gainera, komunikazioa lagungarria izan daiteke hauetarako: informazio biltzeko estrategietan esku hartu behar duten pertsonen egutegiaren eta garapenaren berri emateko; ekintzen koordinazioa hobetzeko; haur eta nerabeen, familien eta gizarte-eragileen parte hartzerako inplikazioa eta motibazioa areagotzeko.

Diseinua egokitzeko, garrantzitsua izango da ondo ezagutzea komunikatzeko komunikazio-, bide- eta tresna-motak. Kontuan izan behar da komunikazio-bide bakoitzaren egokitasuna, xede publikoaren, hizkeraren egokitasunaren eta informazioaren irisgarritasunaren arabera.

Haur eta nerabeekin udalerrriak duen konpromisoa islatzen duen **marka** sortzeak garrantzia eta berezko nortasuna emango dio proiektuari, komunikazioa ahalbidetuko du eta hartzaileei HNTPrek parte izatearen sentsazioa areagotuko die. Haur eta nerabeen inplikazioa oso gauza garrantzitsua eta ezinbestekoa da eta komunikazio-ekintzen arrakasta zehaztuko du. Esaterako, haur eta nerabeek markaren diseinuan parte har dezakete lehiaketa baten bidez.

Komunikazio-ekintzak diseinatzean kontuan izan beharreko gakoak dira hauek:

1. **Komunikatzea garrantzitsua da PROZESUAREN AMAIERAN ETA PROZESU OSOAN ZEHAR:** hala, bi norabideko komunikazio-fluxua sortzen da, haur eta nerabeen inplikazioa lortzen da eta haien parte-hartzea hobetzen da.
2. **Komunikazioa BARNE zein KANPO mailan eman behar da:** BARNEKO komunikazioa udaleko sailei, lantaldeei, talde eragileari eta abarri zuzenduta dago. Motibatze, talde-izaera sortzeko, eta parte-hartzea, lankidetzak eta inplikazioa sustatzeko balioko du. Informazioaren eta dokumentazioaren etengabeko fluxua ere bermatzen du.

Hauek dira komunikazio mota horretan laguntzen duten tresna batzuk: mailing zerrendak sortzea talde eragilean-inplikaturako udaleko sailetan parte hartzen duten pertsona guztiekin; laneko bileren egutegia eta aldizkako plangintzak; lankidetzarako tresnaren bat erabiltzea (Google SITE, DRIVE); mugikorrerako aplikazioak; Intranet; barne-buletinak; partekatutako ohol fisikoak edo online...

KANPOKO komunikazioak zabaltzen die informazioa haur eta nerabeei, herritar guztiei, organismo publiko eta pribatuei, tokiko erakunde eta elkarteei... Batez ere aurrerapenen, jarduketan eta mugarren gaineko informazioa eman eta zabaltzeko balioko du, bai eta haur eta nerabeen eta herritar guztien inplikazioa eta parte-hartzea sustatzeko ere. Azken finean, herritarrek parte hartzeko, inplikatzeko eta hedatzeko bideak gaitzea izango litzateke. Askotariko tresnak erabili ahal izango dira, hala nola, ekintza parte-hartzaileak; aurkezpen publikoak; jardunaldiak; tokiko komunikabideetako hedapena; prentsa-oharrak; sare sozialak; esku-orriak; udalerriko aldizkaria; sare sozialetako zozketak...

3. **Komunikazio-ekintzak** udalerriaren errealtatera, hartzaileengana eta udal bakoitzak duen gaitasun teknikora eta aurrekontuetara **EGOKITU** behar dira. Ekintzen plangintza ondo egokituz gero, lankidetzarako eta koordinaziorako zubi berriak ezarriko dira udalerriko haur eta nerabeen gaian esku hartzen duten eragileen artean, eta haur eta nerabeak plangintza egiteko prozesuan eta komunikazioan inplikatuko dira.

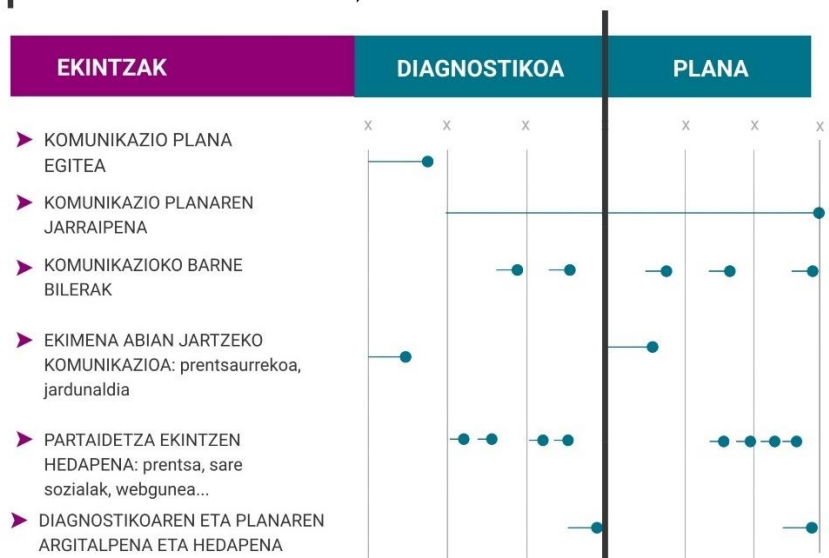
Komunikazio-ekintzen diseinua haur eta gazteei egokitu behar zaie, bai edukia, bai bideak. Halaber, informazio teknikoak hizkera argiarekin, errazarekin eta objektiboarekin azaldu behar da eta hitz konplexuak edo ulertzen zailak direnak ekidin behar dira. Prozesu parte-hartzaileak garatu nahi badira eta irismen handiagoa izan nahi bada, informazio ulergarria bermatu behar da.

Oso erabilgarria izango da **komunikazio-ekintzen programazio txikia egitea**, prozesuan zehar eta amaieran egingo diren ekintzak islatu eta egutegia egin ahal izateko. Tresna honekin komunikazio-ekintza guztiak eta bakoitzaren ezaugarri nagusiak jaso daitezke:

Ekintzaren izena-deskribapena	Zer bilatzen dugu? Zer lortu nahi dugu?	Nori zuzenduta daude?	Noiz?	Nor arduratuko da? Inplikatutako pertsonak edo ekintzaren arduradunak	Zer baliabide material behar ditut?	Erabiliko diren komunikazio-bideak	Aurrekontua

Komunikazio-ekintzen **oihartzuna neurtzeak** eta planifikatutako ekintzen jarraipena egiteak izaten ari diren inpaktua nolakoa den jakiten eta estrategia berriak birpentsatzen lagunduko du. Jarraipen hori egiteko gomendagarria da kontrol-adierazle batzuk identifikatzea eta birdefinitzea, hala nola: komunikabideetan zenbat aldiz aterata den, webguneko bisiten kopurua, hautatutako sare sozialetan izandako interakzioak, ekitaldi edo egitasmo bateko partaide-kopurua, iradokizunekin jasotako deiak edo kontsultak eta abar

KOMUNIKAZIORAKO EREDU ORIENTAGARRIA

- ✓ Garrantzitsua da **sinergiak bilatzea** edukiak zabaltzeko. Esaterako, badaude helburu bera duten beste gai batzuen gaineko ikastetxeetako proiektuak, hala nola bide segurtasunekoak, ingurumenari buruzkoak eta abar.
- ✓ Komunikazio-ekintzek herritarrek udalerriko haur eta nerabeen eskubideen gainean duten **sentsibilizazioa** sustatu behar dute, eta haur eta nerabeen motibazioa eta parte-hartzea areagotu.
- ✓ Egokia da bide **dinamikoak eta bi norabidetakoak** izatea ekintzak zuzenduta dauden publikoaren inplikazioa izateko eta, hala, iritziak, zalantzak eta iradokizunak jasotzeko.
- ✓ Udalean **komunikazio-taldea** izatea lagungarria da kudeaketa komunikatiborako eta hedapen eraginkor eta efikaza egiteko.

- ✓ Ekimen horiek kontsulta ditzakezu haur eta nerabeek prestaketa-prozesuan parte eta esku hartu dezaten lortzeko ekintza komunikatiboen adibideak ezagutzeko: *Jacetania-Gijon Eskualdeko Haur eta Nerabeen Planaren eta Kontseiluaren logoa aukeratzeko lehiaketa*: <https://www.jacetania.es/noticia-concurso-elegir-logotipo-del-plan-consejo-infancia-adolescencia-comarca-jacetania-304.php> / <https://juventudgijon.wordpress.com/2015/01/30/concurso-para-elegir-el-logotipo-del-consejo-municipal-de-infancia-y-adolescencia/>
- ✓ Haur eta Nerabeen Tokiko Kontseiluek *albisteen bloga* (<http://carnotaamigadainfancia.blogspot.com/p/inicio.html>) *edo webgunea* (<http://umeenhiria.bilbao.eus/es/inicio/>) izan ohi dute albisteak eta jarduerak argitaratzeko.
- ✓ *Udalerri edo eskualde batzuetako ekimenak finkatuago daude eta ibilbide jakina dute*. Horiek hedapen-ekintzak txertatzeko edo haur eta nerabeekin lotura duten gaiak hurbiltzeko erabili eta egokitu daitezke: <https://deplanesporlacomarca.com/agenda-evento/exposicion-18-cm-haurtzaroa-la-infancia-amaia-kz-irun/2021-09-05/>
- ✓ Informazioa zabaltzeko hainbat eredu daude. Horren adibide onak dira *ikusizko aktak* (http://umeenhiria.bilbao.eus/wp-content/uploads/2021/06/IMG_8242-2-scaled.jpg) eta *bideoak* (https://www.youtube.com/watch?v=as_QwZk-Q7o&t=1s)

ZER BALIABIDE INTERESGARRI KONTSULTA DITZAKET?

DIAGNOSTIKOA

Faseak	Baliabideak (Ioturak)	
1. Diseinua.	Ikerketa-tekniken erabileran sakontzea.	<i>Ikerkuntza Soziologikoen Zentroaren (CIS) metodologia-koadernoak</i>
	Ikerketa-teknika bat edo beste erabilgarria noiz den jakitea	<i>1. eranskina</i>
	Plangintza-matrize baten eredia	<i>2. eranskina</i>
2. Informazioa biltzea	HEHren ezarpen-adierazleen adibideak ezagutzea	<i>Haurraren Eskubideei buruzko Hitzarmenaren ezarpenaren udal-adierazleak.</i>
	GJHak eta bere helburuak ezagutzea	<i>Gure mundua eraldatzeko 17 helburu (Nazio Batuak)</i> <i>UNICEF eta Garapen Jasangarrirako Helburuak</i>
	Haur eta nerabeen errealitatearen dimentsio bakoitzerako adierazleen ereduak.	<i>2. eranskina</i>
	Interesgarriak izan daitezkeen estatistika-zerbitzuak, behatokiak eta inkestak	<i>3. eranskina</i>
	Inkestaren bidez informazioa jasotzeko baliabide erabilgarria	<i>Laginaren kalkulaqailua (calculator)</i> <i>Laginaren kalkulaqailua (Raosoft)</i> <i>Inkesta eta estatistika-interpretazioa egiteko pilula erabilgarriak (EIN)</i> <i>GoogleForms</i> <i>EncuestaFácil</i> <i>SurveyMonkey</i>
	Gomendio gakoak ageri dira, baita inkestaren adibide eta eredu batzuk ere.	<i>5A eranskina</i>
	Gomendio gakoak ageri dira, baita eztabaida-taldeen adibideak eta eredu batzuk ere.	<i>5B eranskina</i>
	Gomendio gakoak ageri dira, baita elkarrizketen adibide eta eredu batzuk ere.	<i>5C eranskina</i>
	Gomendio gakoak ageri dira, dinamikak eta tailerren adibideak.	<i>5D eranskina</i>
	Haurren eta nerabeen parte-hartzea sustatzeko irizpideak	<i>Tokiko esparruan haur eta nerabeek parte hartzeko apunteak (UNICEF)</i>
	Irakurtzeko arazoak dituzten pertsonentzat Irakurketa Erraza bertsioa egiteko ikastaroak eta argitalpen-zerbitzuak	<i>Euskadiko Irakurketa Errazaren Elkartea</i>
	Informazioa biltzeko prozesuan haur eta nerabeen parte-hartzea sustatzeko metodologia eta teknika berritzaileak:	<i>Tokiko politiketan haurren eta nerabeen parte-hartzea sustatzea (Eusko Jaurlaritza).</i>

Faseak	Baliabideak (loturak)	
		<u>Nafarroako Gobernua. Haur eta nerabeen parte-hartzea, administrazio publikoentzako gida (Nafarroako Gobernua).</u> <u>Tokiko ekintzarako koadernoak. Haurren eta nerabeen parte-hartzea sustatzeko gakoak (UNICEF)</u> <u>Susta dezagun haur eta nerabeen parte-hartzea tokiko eremutik: Tresnak eta adibideak (UNICEF)</u>
	Haur eta nerabeek parte hartzeko baliabideak, hala nola eskulanak, tresna zehatzak eta udalerriko esperientzia batzuk.	6. eranskina
3. Txosten diagnostikoaren azterketa eta prestatketa	AMIA analisia egiteko jarraibideak	<u>AMIA analisia</u> <u>Zallan lehen kontaktua izan zuten tokiko eragileekin haurren eskubideen "adituen mahaia" eratze eta AMIA jarduera proposatzeko.</u>
	Zallak AMIA jardura egiteko duen esperientzia.	<u>Ortuellako haur eta nerabeen egoerari buruzko txostena (2018)</u> <u>Pasaiko haur eta nerabeen egoerari buruzko txostena (2018)</u> <u>Irungo haur eta nerabeen egoerari buruzko txostena (2020)</u> <u>Eibarko haur eta nerabeen egoerari buruzko txostena (2020)</u>
	Txosten-diagnostikoen adibideak	

HNTTP

Faseak	Baliabideak (loturak)	
1. Printzipioak, ikuspegiak eta helburuak	Udal-eremuan giza eskubideen ikuspegia txertatzeko jarraibideak.	<u>Human rights cities in the EU: a framework for reinforcing rights locally (FRA)</u>
	HNTPan desgaitasuna txertatzeko jarraibideak.	<u>Haurrekin Adiskidetsuak diren Hirietako (CERMI) programetan desgaitasuna txertatzeko gida</u>
	Haur eta nerabeak ardatz dituzten hiriak birdiseinatu eta planifikatzeko jarraibideak	<u>Haurrentzat jasangarria eta arduratsua den hiri-plangintzarako proposamena (UNICEF)</u>
	Tokiko eremuan Europako Haurren Bermea (EHB) txertatzeko jarraibideak	<u>Espanian Tokiko Eremutik Europako Haurren Bermea Txertatzeko Gomendioak (UNICEF)</u>
	Haurrekin Adiskidetsuak diren Hirien esparruan Planaren helburuak ezagutzea	<u>Haurrekin Adiskidetsuak diren Hirien aitortza</u>
	Helburuak haur eta nerabeekin landu ahal izateko plangintza- eta gauzatze-dinamikak.	<u>Haurren parte-hartzea ulertzen: Haurren parte-hartzea urratsez urrats lantzeko ideiak, estrategiak eta dinamikak (GLAYUS eta UNICEF)</u>
	Haur eta nerabeekin planak eta estrategiak egiteko metodologia praktikoa	<u>Tokiko gobernuetan haur eta nerabeen planak garatzeko gida metodologikoa (UNICEF)</u>
2. Jarduketan plangintza	Haur eta nerabeek osorik egin duten HNTTP ezagutzea	<u>Avileseko Haur eta Nerabeen II. Tokiko Plana</u>
	HNTTPko ekintzak GJHeKin lotzeko jarraibideak	<u>Haur eta nerabeen tokiko planak eta Garapen Jasangarrirako Helburuekin duten lotura (UNICEF)</u>
	HNTTPko jarduketak udal eragileekin eta eragile sozialekin kontrastatzeko adibideak	<u>Malaga eta Pasaia: kanpoko koordinaziorako bi adibide (UNICEF)</u>

Faseak	Baliabideak (loturak)	
3. Plana idatzi eta onartzea	HNTPEgituratzeko adibideak	<u>Irungo haur eta nerabeen I. tokiko plana (2019-2021)</u> <u>Ortuellako haur eta nerabeen I. tokiko plana (2018-2022)</u> <u>Pasaiaiko haur eta nerabeen I. tokiko plana (2018-2022)</u> <u>Zallako haur eta nerabeen I. tokiko plana (2020-2023)</u> <u>Ermuko haur eta nerabeen I. tokiko plana (2020-2023)</u>
	Haur eta nerabeei egokitutako planak	<u>Kanaria Handiko haur eta nerabeen I. tokiko plana (2021-2024)</u> <u>Oviedoko haur eta nerabeen II. tokiko plana (2020-2024)</u>
4. Jarraipena eta ebaluazioa	Arauek, politikek, aurrekontuen erabakiek, programek eta zerbitzuek izan dezaketen balizko inpaktua ebaluatzeko jarraibide metodologikoak.	<u>Haur eta nerabeengan inpaktuaren ebaluazioak egiteko gida (ENOC)</u>
	Haur eta nerabeen parte-hartzearen irismena, kalitatea eta parte-hartzea monitorizatu eta ebaluatzeko tresnak.	<u>Haurren parte-hartzea monitorizatzeko eta ebaluatzeko tresnak (Save the Children)</u>
	Nazioarteko eta gizarte-lankidetzarako proiektuak, programak eta garapen-politikak ebaluatzeko oinarriko erreferentzia-irizpideak	<u>Hobeto ebaluatzeko irizpide hobeak. Ebaluazio-irizpideen eta erabiltzeko printzipioen definizio berrikusiak (OCDE)</u>

KOMUNIKAZIOA

Baliabideak (loturak)	
Haur eta nerabeei zuzendutako ekimen komunikatibo digitala	<u>"18 cm: haurtzaroa" erakustea (Irun)</u> <u>Jacetania-Gijon Eskualdeko Haur eta Nerabeen Planaren eta Kontseiluaren logoa aukeratzeko lehiaketa</u>
Haur eta nerabeen Tokiko Kontseiluaren albiste-bloga	<u>Carnotako HNPO (Galizia)</u> <u>Bilboko HNPO (EAE)</u>
Haur eta nerabeekiko komunikazioa errazten duten akta grafikoak eta bideoak	<u>Bilboko HNPOren ikusizko akta</u> <u>Gasteizko II. HNTPre azalpen-bideoa</u>

ERANSKINAK

1. Informazioa biltzeko teknika kuantitatibo eta kualitatiboen teknika nagusiak:

Teknika kuantitatiboak			
Zer tresna?	 INKESTA		 ESTATISTIKEN BERRIKUSPENA
Zergatik erabili?	Inkesta batek aukera ematen du haur eta nerabeek beren errealitateko dimentsioen gainean (hezkuntza, osasuna, aisialdia, etab.) eta udalerriko hainbat alderdiren gainean (ekipamenduak, udal-jarduerak eta -programak, etab.) dituzten beharrei, kezkei eta pertzepzioei buruzko datuak jasotzeko, erantzun itxiak, erdi-irekiak eta irekiak onartzen dituzten galderen bitartez.		Estatistiken berrikuspenari esker jasotako informazioaren kalitatea osatu eta hobetu daiteke, erakunde ofizialen eta estatistika-erakundeen (hala nola, EUSTAT, EIN, EUROSTAT, CIS, etab.) datu-iturriak kontsultatuta eta berrikusita.
Abantailak eta desabantailak	Aurrez aurreko inkesta	☒ Erantzunen ehuneko altuagoa du ☒ Datu-bilketarako denbora eta baliabide gehien behar dituen da ☒ Elkarrizketatzaileek datuen-bilketa zeharka eten dezakete	☒ Aurretik lortutako datu-iturrietarako sarbide zuzena du ☒ Denbora eta baliabideak aurrezten dira. ☒ Datuak eguneratu gabe egon daitezke ☒ Baliteke datu-bankuak ez egotea bereizita udalerraren arabera, haur eta nerabeen familien arabera, etab.
	Telefono bidezko inkesta	☒ Aurrez aurreko inkestak baino baliabide gutxiago behar ditu ☒ Erantzunen tasa beste inkesta motetan baino baxuagoa da.	
	Inkesta birtuala	☒ Denboraren eta baliabideen aldetik kostu txikiena duena da. ☒ Inkestatzaileak ez dagoenez, erantzunak objektiboagoak dira. ☒ Datuak biltzea eta aztertzea azkarragoa da. ☒ Lagina kontrolatzea errazagoa da. ☒ Arrakala-digitalak haur eta nerabe batzuk kanpoan utz ditzake.	

Teknika kualitatiboak				
Zer tresna?	 ELKARRIZKETAK	 EZTABAIDA TALDEAK	 TAILERRAK	 DOKUMENTUEN BERRIKUSKETA
Zer helburu du?	Elkarrizketak aukera ematen du inkesten bidez iristea ezinezkoa den haur eta nerabeen errealitatearen hainbat alderdiren gainean sakontzeko, ordu eta erdiko iraupena duen elkarrizketa natural eta pertsonalaren bitartez.	Eztabaida-taldeak aukera ematen du interpretazio desberdinak sor ditzaketen eta kontrastatzea komenigarriak diren gaiei buruzko gogoeta kolektiboa egiteko, taldeko bat-bateko elkarrizketaren bidez. Talde horren kopurua ez da 10 pertsonatik gorakoa izaten.	Eztabaida-taldeak ez bezala, tailerrak aukera ematen du beharren, kezken eta/edo hautemandako erronken kontraste handiagoa jasotzeko, pertsona gehiagok parte hartzen duten espazioaren bidez, eta espazio horiek sormenaren, jokoaren, inspirazioaren eta abarren bidez ideiak sortzera bideratuta daude.	Estatistiken berrikuspenean ez bezala, dokumentuen berrikuspenak aukera ematen du haur eta nerabeen, familien eta abarren errealitateari buruzko azterketa osatu eta aberasteko, txostenak, ikerketak, artikulak, argitalpenak edo bibliografia zehatzak berrikusita, besteak beste.

Teknika kualitatiboak				
Zer tresna?	 ELKARRIZKETAK	 EZTABAIDA TALDEAK	 TAILERRAK	 DOKUMENTUEN BERRIKUSKETA
Abantailak eta desabantailak	☒ Alderdi zehatzetan sakondu daiteke. ☒ Taldean adierazten ez diren iritziak eta jarrerak adierazteko aukera. ☒ Elkarrizketatzailearen subjektibotasunak azterketa baldintza dezake. ☒ Lortutako datuak prozesatzeko zailtasuna.	☒ Interakzioak aukera ematen du bestela aterako ez ziren iritziak eta epaiak sortzeko. ☒ Informazioa azkar lortzen da. ☒ Beharrezkoa da lortutako emaitzak beste ikerketa-teknika batzuekin egiaztatzea. ☒ Emaitzak ez dira adierazgarriak. ☒ Izaera dominatzailea duten partaideek datuak baldintza ditzakete.	☒ Eztabaida-taldean baino informatzaile gehiago daude. ☒ Beharrezkoa da lortutako emaitzak beste ikerketa-teknika batzuekin egiaztatzea. ☒ Emaitzak ez dira adierazgarriak. ☒ Erabilitako dinamikaren edo hautatutako espazioaren arabera, kostu handia izan dezake.	☒ Testuinguruaren informazioa eta informazio interpretatzailea ematen dute. ☒ Denboraren eta baliabideen ekonomia sarbidean. ☒ Informazioa eguneratu gabe egon daiteke. ☒ Errealitate eta/edo arlo bera mugatzen duten ikerketen desberdintasuna.

2. Informazio diagnostikoa biltzeko plangintza-matrizea

Zer iturri eta teknika erabiliko diren	Zer interes talde kontsultatuko diren.	Zer helburu bete behar diren.	Zer ekintza egingo diren.	Ekintza bakoitza noiz egingo den.
Bigarren mailako iturriak berrikustea	Ez dagokio	Oinarrizko adierazleei buruzko datu kuantitatiboak biltzea askotariko dimentsioetarako.	- Egutegia egitea. - Udaleko sailei jardueren memoriak eskatzea. - Udal-errola kontsultatzea. - Arakatzea eta kontsulta espezifikoak egitea EUSTATen, EINen, etab. - Beste batzuk.	2022ko urtarila
Galdetegia	Udalerriko haur eta nerabeak	Haur eta nerabeek ongizatearen gainean duten pertzepzioa eta hainbat arlorekiko duten gogobetetzea ezagutzea.	- Egutegia egitea. - Inkestaren diseinua. - Ekimena ikastetxeei aurkeztea eta lankidetzan aritzeko eskaera egitea. - Inkestak jasotzea.	2022ko otsaila
Elkarrizketak	Guraso-taldeen arduradunak	Udalerriko familien eta haur eta nerabeen errealitatearen alderdi batzuetan sakontzea.	- Egutegia egitea. - Elkarrizketaren gidoia diseinatzea. - Elkarrizketatu beharreko eragileak identifikatu eta kontaktatzea. - Elkarrizketak egitea. - Informazioa iraultzea.	2022ko martxoa
	Gizarte-erakundeetako profesionalak			
Eztabaida-taldeak	Udalerriko haur eta nerabeak	Hainbat interpretazio izan ditzaketen eta	- Egutegia egitea.	

Zer iturri eta teknika erabiliko diren	Zer interes talde kontsultatuko diren.	Zer helburu bete behar diren.	Zer ekintza egingo diren.	Ekintza bakoitza noiz egingo den.
	Haur eta nerabeen kargura dauden familiak. Haur eta nerabeen arloan lan egiten duten hirugarren sektoreko erakundeak.	kontrastatzea komeni den gaiei buruzko gogoeta egitea.	- Eztabaida-taldearen gidoia diseinatzea eta dinamika egitea. - Parte-hartzaileak identifikatu eta kontaktatzea. - Taldea edo eztabaida-taldea dinamizatzea. - Informazioa iraultzea.	
Tailerrak	Udalerriko haur eta nerabeak	Haur eta nerabeek eta familiek identifikatutako beharrak, kezkak eta/edo erronkak zabal kontrastatzea.	- Egutegia egitea. - Dinamika egitea. - Ekimena haur eta nerabeek parte hartzen duten espazioetan aurkeztea eta tailerrerrako gonbidapena egitea. - Tailerra edo tailerrak dinamizatzea. - Informazioa iraultzea.	2022ko apirila

3. Diagnostikoaren adierazleak dimentsioen eta datu-iturri nagusien arabera.

Zer arlo aztertu nahi dut?	Zer adierazle formulatu ditzaket?	Non lortu dezaket informazioa? Zer lurralde mailara heltzen da?
Demografia eta biztanleria <i>Zenbat haur eta nerabe bizi dira nire udalerrian? Zer ezaugarri soziodemografiko ditu udalerrri honetako biztanleriak?</i>	Herritar adingabeen proportzioa.	Udal-errola eta EIN. Errola Jarraituaren Estatistika (udalerrria)
	18 urtetik beherako biztanleriaren garrantzia, biztanleriaren guztizkoarekin alderatuta.	Udal-errola eta EIN. Errola Jarraituaren Estatistika (udalerrria)
	Jaiotza-tasa gordina.	- Eustat. Jaiotze-estatistikak (udalerrria) - Eusko Jaurlaritza. Udalmap (udalerrria) - EIN. Ugalkortasun-adierazleak (lurralde historikoak)
Familia-erlazioak <i>Nolakoak dira haur eta nerabeen familiak? Nolakoak dira familia-harremanak? Zenbat denbora igarotzen dute familian?</i>	Adingabeak dituzten familia guztien artean familia edo etxe nuklearrek duten pisua, guraso bakarrekoe, ugariek, berreraikitakoek, adopziozkoek eta abar.	- Eustat. Inkesta demografikoa (udalerrria). - Eusko Jaurlaritza. Euskal Familien eta Familia Etxeetako Inkesta (EAE)
	Haur eta nerabeak dituzten familientzako udal-baliabideen kopurua.	Udal-sailaren memoria (udalerrria)
	Gurasoek entzuten dituztela sentitzen duten haur eta nerabeen kopurua.	Berezko inkesta (udalerrria)
	Familian igarotzen duten denborarekin gogobeteta dauden haur eta nerabeen proportzioa.	Berezko inkesta (udalerrria)
	Kontziliazioa sustatu eta zailtzen duten faktoreak, eta haur eta nerabeen zaintzak etxean.	Elkarrizketak, tailerrak edo eztabaida-taldeak (udalerrria)
	Eta abar.	
Giza Eskubideak <i>Zer neurritan ezagutzen dituzte haur eta nerabeek beraien eskubideak? Zer neurri ezartzen dira udalerrrian haur eta nerabeen giza eskubideak ezagutarazteko?</i>	Haur eta nerabeen eskubideak sustatu eta zabaltzeko udal-ekintzen kopurua.	Udal-sailen memoriak (udalerrria)
	Haur eta nerabeen nazioarteko eguna (azaroak 20) ospatzeko egindako jarduketaren kopurua.	Udal-sailen memoriak (udalerrria)
	Helduek errespetuz tratatzen dituztela sentitzen duten haur eta nerabeen proportzioa.	Berezko inkesta (udalerrria)
	Beren eskubideak nahiko ondo edo ondo ezagutzen dituztela dioten haur eta nerabeen kopurua.	Berezko inkesta (udalerrria)
	Eskubideak gauzatzera haur eta nerabeen ahaluntzea sustatu eta oztopatzen duten faktoreak.	Elkarrizketak, tailerrak edo eztabaida-taldeak (udalerrria)
	Eta abar.	
Parte-hartzea <i>Haur eta nerabeek zer neurritan hartzen dute parte eragiten dieten erabakietan? Zer arlotan gustatuko litzaieke parte-hartzea?</i>	Haur eta nerabeei zuzendutako eta udalerrrian egindako prozesu parte-hartzaileen kopurua.	Udal-sailaren memoria (udalerrria)
	Prozesu parte-hartzaileetan parte hartu duten haur eta nerabeen kopurua.	Udal-sailaren memoria (udalerrria)
	Parte-hartzea sustatzeko udal-ekintzen kopurua.	Udal-sailaren memoria (udalerrria)
	Eragiten dieten udal-erabakietan duten parte-hartzearekin gogobeteta dauden haur eta nerabeen kopurua.	Berezko inkesta (udalerrria)
	Haur eta nerabeek udalerriko agenda publikoan parte hartzea erraztu eta oztopatzen duten faktoreak.	Elkarrizketak, tailerrak edo eztabaida-taldeak (udalerrria)
	Eta abar.	
Osasuna <i>Nolako osasuna dute haur eta nerabeek? Bizi-ohitura osasungarriak dituzte?</i>	Haurren heriotza-tasa.	EIN. Oinarrizko adierazle demografikoak eta Eustat. Jaiotze-estatistikak (udalerrria).
	8 eta 14 urte bitarteko herritarren osasunarekin lotutako bizi kalitatearen indizea.	Osasun Ministerioa, Osasunaren Inkesta Nazionala (EAE).
	Haurren eta nerabeen buruko osasunari arreta eskaintzeko programen kopurua.	Udal-sailaren memoria (udalerrria)
	Obesitatea duten 2 eta 17 urte arteko haurren eta nerabeen proportzioa.	Osasun Ministerioa, Osasunaren Inkesta Nazionala (EAE).
	Osasun fisiko eta emozionalarekin gogobeteta dauden haur eta nerabeen proportzioa.	Berezko inkesta (udalerrria).
	Haur eta nerabeek ohitura osasungarriak hartzea sustatzen duten eta oztopatzen duten faktoreak.	Elkarrizketak, tailerrak edo eztabaida-taldeak (udalerrria).
	Eta abar.	
Hezkuntza <i>Zer ezaugarri dituzte eskola-adinean dauden udalerriko biztanleak? Noiz sartzen dira hezkuntza-sisteman eta zenbat denboraz egoten dira?</i>	Hezkuntza-zikloaren arabera ikastetxeetan matrikulatutako ikasleak, 0-3 urtekoak barne.	Eustat. Eskola-jardueraren estatistika (udalerrria).
	D ereduaren matrikulatutako ikasleen garrantzia.	Eustat. Eskola-jardueraren estatistika (udalerrria).
	PISAko proban errendimenduko maila baxuetan/desegokietan dauden 15 urteko ikasleen proportzioa.	ISEI-IVEI. ELGA. Ikasleak Ebaluatzen PISA Nazioarteko Programaren Txostena (EAE).

Zer arlo aztertu nahi dut?	Zer adierazle formulatu ditzaket?	Non lortu dezaket informazioa? Zer lurralde mailara heltzen da?
<i>Zer errendimendu dute?</i> <i>Zer euskalduntze maila dute?</i>	Eskolaz kanpoko jardueretan igarotzen duten denborarekin gogobeteta dauden haur eta nerabeen pertzepzioa eta proportzioa.	- Berezko inkesta (udalerrria) - Tailerrak edo eztabaida-taldeak (udalerrria)
	Ikasgelako parte-hartzearekin gogobeteta dauden haur eta nerabeen proportzioa.	Berezko inkesta (udalerrria)
	Eskola-eremuan haur eta nerabeen parte-hartzea sustatu eta oztopatzen duten faktoreak.	Elkarrizketak, tailerrak edo eztabaida-taldeak (udalerrria)
	Eta abar.	
Zaugarritasun-egoeran dauden haur eta nerabeak <i>Zer maila sozioekonomiko dute udalerrriko haur eta nerabeen familiek?</i> <i>Zein dira pobrezia- eta bazterkeria-arriskuaren tasak?</i> <i>Zenbat haur eta nerabe daude arrisku- edo zaugarritasun-egoeran?</i> <i>Egoera horietan esku-hartzeko, arretarako zer baliabide aktibatzen dira?</i>	Oinarrizko Gizarte Zerbitzuetan (OGZ) aktibo dauden haur eta nerabeen kasuen proportzioa adingabeen biztanleria osoarekin alderatuta (intzidentzia).	Udal-sailaren memoria (udalerrria)
	18 urte baino gutxiagoko biztanleriaren kontra izandako indarkeria-uneak (pertsonekin kontrako arau-haustekak).	Eusko Jaurlaritzak. Segurtasun Saila. Azterketa eta analisi dibisioa (lurralde historikoa).
	Legearekin gatazkan dauden haur eta nerabeen kopurua.	Botere Judiziala. Adingabekoen Fiskaltzaren Memoria (lurralde historikoa).
	Guraso eta seme-alaben arteko indarkerian espezializatutako familientzako esku-hartze programan artatutako familien kopurua.	Lurralde historikoko haurren zerbitzua (lurralde historikoa).
	Etxebizitza desagokietan bizi diren haur eta nerabe asko daudela uste duten haur eta nerabeen kopurua.	Berezko inkesta (udalerrria)
	Haur eta nerabeenganako matxismo, genero-desberdintasun, homofobia eta transfobia nahiko edo asko dagoela uste duten haur eta nerabeen pertzepzioa eta proportzioa.	- Berezko inkesta (udalerrria) - Tailerrak edo eztabaida-taldeak (udalerrria)
	Adingabeen arteko pobrezia-egoerak eta gizarte-bazterkeria sustatu eta mugatzen dituzten faktoreak.	Elkarrizketak, tailerrak edo eztabaida-taldeak (udalerrria)
	Eta abar.	
Aisialdia <i>Nola erabiltzen dute denbora libre haur eta nerabeek? Zenbat kirol egiten dute? Zer kultur jardueretara joaten dira?</i>	Haur eta nerabeek zuzendutako kirol-jarduerak eta kulturak.	Udal-sailaren memoria (udalerrria)
	Telefono mugikorra duten 10 eta 15 urte bitarteko herritarrak.	EIN. Etxebizitzetako Informazio eta Komunikazio Teknologien Erabilera eta Ekipamenduari buruzko Inkesta (EAE)
	Azken hilabeteen liburutegian edo mediatekan izan diren 15 eta 19 urte bitarteko gazteak.	Gazteriaren Euskadiko Behatokia. Euskadiko Gazteriaren Txostena (EAE)
	Kirol-ekipamenduekin gogobeteta dauden haur eta nerabeen proportzioa.	Berezko inkesta (udalerrria)
	Haur eta nerabeentzako udalerrriko aisialdiko eta denbora libreko jarduerekin gogobeteta dauden haur eta nerabeen proportzioa.	Berezko inkesta (udalerrria)
	Haur eta nerabeek aisialdi eta denbora libre osasungarria eta gertukoa izatea sustatu eta oztopatzen duten faktoreak.	Elkarrizketak, tailerrak edo eztabaida-taldeak (udalerrria)
	Eta abar.	
Hiri eremua <i>Udalerrriko haur eta nerabeak bizi diren inguruak zer beste ezaugarri ditu?</i>	Berdegunen Km2-ak.	Udal-sailaren memoria (udalerrria)
	Parkeak eta plazak berritzeko urtero egiten den inbertsioa.	Udal-sailaren memoria (udalerrria)
	Estalitako haur-parkeen kopurua.	Udal-sailaren memoria (udalerrria)
	Plazen, parkeen eta berdeguneen egoerarekin gogobeteta dauden haur eta nerabeen proportzioa.	Berezko inkesta (udalerrria)
	Garraio publikoarekin gogobeteta dauden haur eta nerabeen proportzioa.	Berezko inkesta (udalerrria)
	Haur eta nerabeek espazio publikoaz gozatzea sustatzen duten eta oztopatzen duten faktoreak.	Elkarrizketak, tailerrak edo eztabaida-taldeak (udalerrria)
	Eta abar.	

4. Bigarren mailako iturriak kontsultatzeko baliabideak:

Udal-errola eta jardueren memoriak		Udal-errola eta udaleko sailen eta erakundeen memoriak	
Estatistika Ofizialen Institutua.		Estatistiken Euskal Institutua (EUSTAT)	https://www.eustat.eus/
		Estatistiken Institutu Nazionala (EIN)	https://ine.es/
		Estatistiken Europako Bulegoa (EUROSTAT)	https://ec.europa.eu/eurostat
Interes berezia duten eragiketa estatistikoak		Udalen informazio-sistema (UDALMAP)	https://www.euskadi.eus/web01-apudalma/es/t64amVisorWar/mapaGeo?lan=0
		EAEko Osasun Inkesta	https://www.euskadi.eus/informacion/encuesta-de-salud-2017-2018/web01-a3osag17/es/
		Euskal Familia eta Familia Etxetako Inkesta (FFEI)	https://www.euskadi.eus/informacion/encuesta-de-familias-y-hogares-vascos-efh/web01-s2enple/es/
		Behar Sozialei buruzko Inkesta	https://www.euskadi.eus/gobierno-vasco/-/informe_estudio/informes-de-resultados-de-la-encuesta-de-necesidades-sociales/
Behatokiak		Gazteriaren Euskadiko Behatokia	https://www.gazteaukera.euskadi.eus/observatorio-vasco-juventud/inicio/
		Haur eta Nerabeen Behatokia	https://www.euskadi.eus/observatorio-infancia-adolescencia/web01-a2famil/es/
		Familien Behatokia	https://www.euskadi.eus/web01-a2famil/es/contenidos/informacion/descrip_observ_familia/es_obs_fami/index.shtml
Eragile ikertzaileak		Irakas Sistema Ebaluatu eta Ikertzeko Euskal Erakundea (ISEI-IVEI).	https://isei-ivei.hezkuntza.net/es/inicio
Beste batzuk		Ikerkuntza Soziologikoen Zentroa (CIS)	https://www.cis.es/

5. Informazioa biltzeko teknikak ezartzeko ereduak eta adibideak.

5.A Inkesta

Inkesta diagnostikoaren ereduak	
Identifikazio-datuak:	• Adina • Sexua • Ikastetxea • Auzoa
Galdera motak:	• Zure udalerrria atsegina iruditzen zaizu? <i>Oso gutxi, gutxi, normal, nahiko, oso</i> • Bizikleta erabili ohi duzu? <i>Oso gutxi, gutxi, normal, nahiko, asko</i> • Zure udalerrria segurua iruditzen zaizu? <i>Oso gutxi, gutxi, normal, nahiko, oso</i> • Plazak, parkeak eta berdeguneak zainduta daude? <i>Oso gutxi, gutxi, normal, nahiko, oso</i> • Zenbatean behin egiten duzu kirola? <i>Astean behin, bitan, hirutan, etab.</i> • Irakasleek zure iritzia galdetzen dizute eskolan edo irteeretan egin beharrekoa erabakitzen dutenean? <i>Oso gutxi, gutxi, normal, nahiko, asko</i> • Eskolaz kanpoko, asteburu eta oporretako zure udalerriko jarduerak gustatzen zaizkizu? <i>Oso gutxi, gutxi, normal, nahiko, asko</i> • Zure udalerrrian neskek mutilen leku berberetara joan dezakete? <i>Bai, Ez</i> • Zure udalerrrian gizonen eta emakumeen artean berdintasuna dagoela uste al duzu? <i>Oso gutxi, gutxi, normal, nahiko, asko</i> • Oro har, nola baloratuko zenukete zuen bizi kalitatea? <i>1etik 5erako eskalan: 1 oso txarra eta 5 oso ona.</i> • Zer da zure herrian bizitzeaz gustukoena? Zergatik? (irekia) • Zer gustatzen zaizun gutxi? Zergatik? (irekia) • Eta abar.

- ✓ Galdera itxiek balizko galderen **aukera guztiak** izan behar dituzte.
- ✓ Inkestak hartzailen **errealitate** egokituta egon behar du, eta kontuan izan behar da haien adina.
- ✓ Aurretiazko testa edo **proba pilotua** egitea beti da lagungarria inkestaren fidagarritasuna neurtzeko.
- ✓ Datu pertsonalak erabiltzen badira, Datu Pertsonalen Babeserako eta Eskubide Digitalen Bermerako abenduaren 5eko **3/2018 Lege Organikoa** bete behar da.
- ✓ Adingabeen inkestek, anonimoak izan arren, familientzako edo legezko tutoreentzako **baimen informatua** izan behar dute.
- ✓ Komeni da laginaren **sexuaren eta adinaren** arabera banaketak biztanleria osoaren antzeko proportzioak errespetatzea, joerak ekiditeko.
- ✓ Inkestak sarrera labur bat izan behar du arreta **erakartzeko** eta parte hartzera animatzeko.
- ✓ Inkosten **online** modalitatea oso interesgarria izan daiteke aplikazio- eta bilketa-prozesua azkartzeko.

Kontsultatu UNICEFek egindako inkesta haur eta nerabeen beharrak eta kezak ezagutzeko:

- *Haurren eta Nerabeen iritzia buruzko barometroa 2020-2021*
<https://ciudadesamigas.org/documentos/barometro-infancia-2020-2021/>

Beste udal batzuek egindako inkosten adibideak kontsulta ditzakezu:

- *Zallako Haur eta Nerabeen I. Tokiko Plana (2020)*
<https://drive.google.com/file/d/1VdKrj3T2IzjkSmAD7tfqEYLrtfQEYHyT/edit>

- *Gasteizko haur eta nerabeen egoerari buruzko txostena (2017):* <https://www.vitoria-gasteiz.org/docs/wb021/contenidosEstaticos/adjuntos/es/71/89/77189.pdf>

5.B Eztabaida-taldeak

Eztabaida-taldeen eredua	
<i>Partaideen kopurua</i>	• 6-10 pertsona
<i>Gutxi gorabeherako iraupena</i>	• 60-90 minutu
<i>Gidoia</i>	• Ongietorria eta saioaren helburuak • Aurkezpenen txanda • Galdera hauen inguruko hausnarketa: ○ Udalerriko bizitzaren zer alderditan hartzen da zuen iritzia gehien kontuan? Eta zer alderditan gutxien? Zergatik? ○ Zein dira gehien parte hartzen duzun udalerriko jarduketak? Eta gutxien? Zergatik? ○ Familian igarotzen duzun denborekin gustura zaudete? Noiz egin ohi dituzue plan gehien elkarrekin? (Asteazkenean, asteburuan, oporretan...) ○ Ikastetxean zuen iritzia kontuan hartzen dute? ○ Zer alderdik kezkatzen zaituztete gehien? (Arrazakeria, homofobia, desgaitasuna...) ○ Nola baloratzen duzue kaleen garbitasuna? Kutsadura? Mugikortasuna? ○ Eta abar. • Tailerraren ebaluazioa • Agurra eta amaiera

- ✓ Funtsezkoa da pertsona guztiei prozesuan eskuzabal parte hartu izana **eskertzea**, partaide guztien **aurkezpenen** txanda egitea eta argi uztea saioaren helburuak zein diren.
- ✓ Halaber, gomendagarria da **"laguntzaile"** bat izatea oharrak hartzeko, grabaketa-materialari arreta eskaintzeko, dinamizatzailerari materialarekin laguntzeko, etab.
- ✓ Oharretatik harago, kasu batzuetan, interesgarria izan daiteke **saioa** grabatzea, gero edukien hitzez hitzeko transkripzioa egin ahal izateko. Grabatu aurretik parte-hartzaileei baimena eskatu behar zaie.
- ✓ Adingabeen parte-hartzerako, gurasoen eta/edo legezko tutoreen **baimena** behar da, bai eta **onarpen informatua** ere.
- ✓ Elkarriketatutako pertsonaren jarrerak **proaktiboa** izan behar du, baina ez du baldintzatuta egon behar, horretarako giroa, partaideen jarrera eta abar neurtu behar dira.
- ✓ **Eztabaida-talde birtualek** muga handiagoak dituzte fisikoek baino, baina aukera ona izan daitezke kasu batzuetan bestela joateko aukerarik ez duten eragileak bertaratu eta parte hartzeko.

Beste udal batzuek egindako eztabaida-taldeak ere kontsulta ditzakezu:

- *Toledoko haur eta nerabeen egoerari buruzko diagnostikoaren eguneraketak (2021) eztabaida-taldeak hitzez hitzeko aipuak ditu.* <https://www.toledo.es/wp-content/uploads/2021/03/diagnostico-2021.-infancia-y-adolescencia.pdf>

5.C Elkarrizketa

Elkarrizketaren ereduak	
Identifikazio-datuak	• Elkarrizketatuaren izena • Kargua
Gutxi gorabeherako iraupena	• 60-90 minutu
Gidoia	• Aurkezpena eta elkarrizketaren helburuak • Galdera motak: ○ Udalak zer bide eta tresna ditu haur eta nerabeen parte-hartzea sustatzeko? Eta eskubideetan ahalduztzeko? ○ Udalak zer muga ditu eragiten dieten gaietan haur eta nerabeen parte-hartzea bultzatu, sustatu eta estimulatzen? Zergatik? ○ Familiak babesten laguntzeko zer baliabide eta programa jarri dira abian? Eta haur eta nerabeak babesteko? Zein izan dira kolektibo onuradun nagusiak? Zer lortu da? Zer ez da lortu? Zergatik? ○ Zer muga ditu udalerrak haur eta nerabeen aisialdi eta denbora librearen sustapenari eta gozamenari dagokionez? Eta kirolari dagokionez? Eta kulturari? Zergatik? ○ Udalerriko zer eremu ez dira lagunkoak haur eta nerabeekin? Zergatik? ○ Zer osasun-arazo areagotu dira haur eta nerabeen artean? ○ Zer faktore berrik eragin ditzakete haur eta nerabeentzat osasungarriak ez diren ohiturak? • Eta abar. • Agurra eta amaiera

- ✓ Elkarrizketaren **helburua** aurkeztu eta erantzunen **anonimotasunarekin** zerikusia duen edozein kontu argitu behar da hasieran.
- ✓ **Grabagailua** erabiltzeak informazioa biltzea eta gero iraultzea errazten du, modu partzial edo osoan.
- ✓ Komeni da **konfiantza-giroa** sortzea elkarrizketa ahalbidetzeko, eta elkarrizketatutako pertsonarengan eragin dezaketen balio-iritziak ekiditea.
- ✓ Elkarrizketatuak elkarrizketatu daitezkeen **beste pertsona** batzuen kontaktua eman dezake.
- ✓ **Elkarrizketa birtualak** aukera ona dira lekualdatzeen denbora aurrezteko eta hitzordua jartzea errazago izateko.

Beste udal batzuek egindako elkarrizketen adibideak ere kontsulta ditzakezu txosten-diagnostiko hauen eranskinetan:

- *Santa Coloma de Grameneteko haur eta nerabeen egoerari buruzko txostena* (2018).
https://www.gramenet.cat/fileadmin/Files/Ajuntament/Infancia/ciutat_amiga/Diagnostico_CA18.pdf
- *Valladolideko haur eta nerabeen egoerari buruzko txostena* (2021)
http://ibdigital.uib.es/greenstone/sites/localsite/collect/portal_social/index/assoc/miso1090/3_009.dir/miso10903_009.pdf

5.D Tailerrak

- ✓ Dinamikak, tresnak eta materialak partaideetara egokitu behar dira, haien **adinaren eta testuinguruaren** arabera.
- ✓ Garrantzitsua da partaideak beren artean aurkeztu eta lotzea, eta **dinamika estimulatzaileen** bidez parte-hartzea sustatzea.
- ✓ Amaieran, garrantzitsua da **saioa laburbildu** eta erabiltzaileek tailerrarekin izan duten gogobetetzea **ebaluatzea**.
- ✓ Tailerra grafikoki dokumentatzea (argazkiak, bideoak egitea) informazioa biltzeko modu osagarria izan daiteke. Kasu honetan, ezinbestekoa da **irudien eskubideak** baimentzea.
- ✓ Tailer batzuk **akta grafikoarekin** amaitzen dira. Akta horrek saioan landutako edukiak eta ekarpenak erakusten dizkie parte-hartzaileei, modu bisualean.

Tailerrak egiteko dinamiken adibideak kontsulta ditzakezu esteka hauetan:

- *UNICEF. Tailerren gida metodologikoa:*
<https://www.unicef.org/colombia/media/3091/file/Gu%C3%ADa%20de%20talleres.pdf>
- *UNICEF. Nerabeen parte hartzerako ariketen gida.*
https://www.observatoriodelainfancia.es/ficherosoia/documentos/4781_d_Guia-de-Ejercicios-para-la-Participacion-Adolescente.pdf
- *UNICEF. Haurren partaidetza ulertuz: haurren parte-hartzea urratsez urrats lantzeko ideiak, estrategiak eta dinamikak.*
[https://www.bienestaryproteccioninfantil.es/imagenes/tablaContenidos03SubSec/descargar\(1\).pdf](https://www.bienestaryproteccioninfantil.es/imagenes/tablaContenidos03SubSec/descargar(1).pdf)

Beste udal batek egindako tailerren adibidea ere kontsulta dezakezu:

- *Almussafeseko Haur eta Nerabeen Kontseiluarekin egindako tailerra (2017ko azaroak 17) https://almussafes.net/wp-content/uploads/2019/01/dep_educacio_consellinfancia_pla.pdf*

6. Informazioa biltzeko prozesuetan haur eta nerabeen parte-hartzea sustatzeko baliabide gehigarria

Tailerrak egiteko eskuliburu hauek kontsulta ditzakezu:

- *Anne Crowley; Cath Larkins; Luis Manuel Pinto. "Escucha-actúa-cambia". Haurrekin eta haurrentzat lan egiten duten profesionalentzako haurren parte-hartzeari buruzko Europako Kontseiluaren eskuliburu.*
https://www.bienestaryproteccioninfantil.es/imagenes/tablaContenido_s03SubSec/7417_d_ManualConsejoEuropapParticipacionInfantil.pdf
- *Salesiarren Plataforma Sozialen Estatuko Koordinakundea. Haur eta nerabeek parte hartzeko estrategiak eta tresnak.*
https://psocialesalesianas.org/wp-content/uploads/2020/08/Cuaderno_21.pdf
- *Haurren Behatokia. Haurren eta nerabeen parte-hartze sozial eraginkorarekin lotutako esperientzien gaineko txostena.*
https://www.bienestaryproteccioninfantil.es/imagenes/tablaContenido_s03SubSec/2009-participacioninfantilene.pdf

Haur eta nerabeek parte hartzeko tresna berritzaile batzuk ezagutzeko, hauek kontsulta ditzakezu:

- *SMART* (ametsak/ezustekoak, beldurrak, pozak eta tristurak) hurrei egokitutako AMIA azterketa egitea ahalbidetzen du. Gehiago jakin nahi izanez gero, kontsultatu kasu praktikoa hau: <https://defensordelmenordeandalucia.es/reflexiones-personales-sobre-el-confinamiento>
- *Design Thinking*, haur eta nerabeen esperientzietan eta beharretan oinarritzen da irtenbide kolektiboak sortzeko. Gehiago jakin nahi izanez gero, kontsultatu kasu praktikoa hau: <https://www.openmind-global.com/803-usando-el-design-thinking-para-que-los-ninos-y-ninas-transformen-sus-vidas>
- *Dragon Dreaming*; jasangarritasuna, hazkunde pertsonala, komunitarioa eta elkartasuna kontuan hartzen dituen proiektuen diseinu osoa errazten du. Gehiago jakin nahi baduzu, kontsultatu: <https://dragondreaming.org/>
- *Art of Hosting* lidergoaren ikuspegia da eta pertsonaetik sistematikora doa, jarduketa pertsonalaren, elkarriketaren, ahalbidetzearen eta berrikuntzaren elkar sorkuntzaren bidez, erronka zailei aurre egiteko. Gehiago jakin nahi baduzu, kontsultatu: <https://artofhosting.org/es/>
- *OASIS* mugikortasun komunitarioarako metodologia da eta espazio publikoak modu parte-hartzailean diseinatzea ahalbidetzen du. Gehiago jakin nahi baduzu, kontsultatu: <https://edefundazioa.org/servicios/oasis-metodologia-de-movilizacion-comunitaria/>
- Ez ahaztu *Kahoot*, *Quizz*, *Mentimeter*, *Linoit* edo *Genially* gisako tresna digitalak erabiltzea, haur eta nerabeen inplikazioa sustatzeko oso erabilgarriak izan baitaitezke.

Beste udal batzuek egindako dinamika eta prozesu parte-hartzaileen adibide hauek ere kontsulta ditzakezu:

- *Bartzelonako Udala. Hurrek udal-zerbitzuetan eta -proiektuetan parte hartzeko sustapena.*
<https://ajuntament.barcelona.cat/drets-socials/sites/default/files/arxius/-documents/impulso-participacion-infancia-servicios-proyectos-municipales.pdf>
- *Puerto del Rosarioko Udala. Hurrek kudeatutako aurrekontuak: parte hartzeko beste modu bat.* <https://ciudadesamigas.org/puerto-del-rosario-canarias-presupuestos-participativos-cai/>